

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR

SVENSTAVIK

Bergs kommun, Jämtlands län

ANTAGANDEHANDLING

2012-02-07

BERGS
KOMMUN

GILLARK

Innehåll

Bakgrund, syfte och uppdrag

Vad är en översiktsplan ?	3
Bakgrund	3
Planarbetets bedrivande, arbetsprocesser	3
Syfte och mål	4
Planens avgränsning	4

Nuvarande förhållanden

Geografiskt läge	5
Landskap	5
Historisk framväxt	6
Planförhållanden	10
Riksintressen enligt kap 3 och 4 miljöbalken (MB 3,4 §§)	12
Övriga natur- och kulturmiljöer	13
Nulägeskarta	16
Infrastruktur	17
Befolkning, permanentboende, sysselsättning	18
Areella näringar	18
Hälsa och säkerhet	18
Skidspår, vandringsleder och skoterleder	23
Exploateringsanspråk	23

Planförslag

Framtidsperspektiv	24
Analys	25
Karaktersanalys	25
Planeringsprinciper	26
Framtidsvisioner	28
Plankarta	40
Markanvändning och rekommendationer för detaljplanering och byggande	
Bärande idé	41
Bebyggelseområden	41
Grönområden	42
LIS-område	44

Översiktsplanens konsekvenser .....

Förenlighet med kap 3,4 och 5 miljöbalken	45
Miljökonsekvenser	
Miljöbedömning	45
Behov av miljökonsekvensbeskrivning för detaljplaner	46
Beaktande av miljökvalitetsmål	46
Övriga konsekvenser	46

Fortsatt planering .....

Översiktsplanen	48
Detaljplaner	48
Mellankommunal samordning	48

Bakgrund, syfte och uppdrag

Vad är en översiktsplan ?

Översiktsplanen är ett samlat beslutsunderlag som visar hur kommunen anser att mark och vatten skall användas och hur bebyggelsen skall utvecklas och bevaras inom hela kommunen eller ett avgränsat område. Översiktsplanen kan också ses som en överenskommelse mellan stat och kommun om hur riksintressen skall tillgodoses. Planen skall ge vägledning för efterföljande beslut som gäller detaljplaner, bygglov och olika tillståndsbeslut. Den är inte juridiskt bindande men är ett viktigt beslutsunderlag.

För alla kommuner skall det finnas en kommuntäckande översiktsplan. Dessutom kan fördjupningar av översiktsplanen göras för olika delområden. Denna översiktsplan för Svenstavik är en sådan fördjupning. För hela kommunen finns översiktsplan antagen av kommunfullmäktige 1991.

Bakgrund

Hösten 2007 tog Svenstaviks företagarförening initiativ till ett utvecklingsarbete för Svenstaviks centrum. Detta resulterade i en förstudie och senare i ett skissförslag i april 2008. Kommunstyrelsen beslutade den 5 februari 2008 att översiktsplanen för Svenstavik skall revideras. Planen hölls utställd under hösten 2011.

Planarbetets bedrivande, arbetsprocesser

För planeringsarbetet har kommunen utsett en arbetsgrupp bestående av:

Dan-Olov Westberg, Bergs kommun, 1:e vice ordförande i kommunstyrelsen
Gunnel Hennebo, Bergs kommun, ordförande i miljö- och byggnadsnämnden
Elise Ryder Wikén, Bergs kommun, utredare
Tryggwe Eriksson, Bergs kommun, miljö- och byggchef (t.o.m 2010)
Jörgen Kristoffersson, Bergs kommun, renhållningsansvarig
Ulf Alexandersson, Bergs kommun, stadsarkitekt

Från början av 2011 har Miljö- och byggchefen **Bo Karlsson** tagit över som projektansvarig.

Som planförfattare har arkitekt SAR/MSA **Hans Gillgren**, Gillark, Sundsvall anlåtats.

Planarbetet har bedrivits i samråd med en lokal referensgrupp bestående av:

Gunnar Nilsson, Svenstaviks företagarförening
Lena Håkansson
Bror-Arne Olsson
Eva Berthold, Svenstaviks skoterklubb
Susanne Kindström
Gunhild Åkerblom

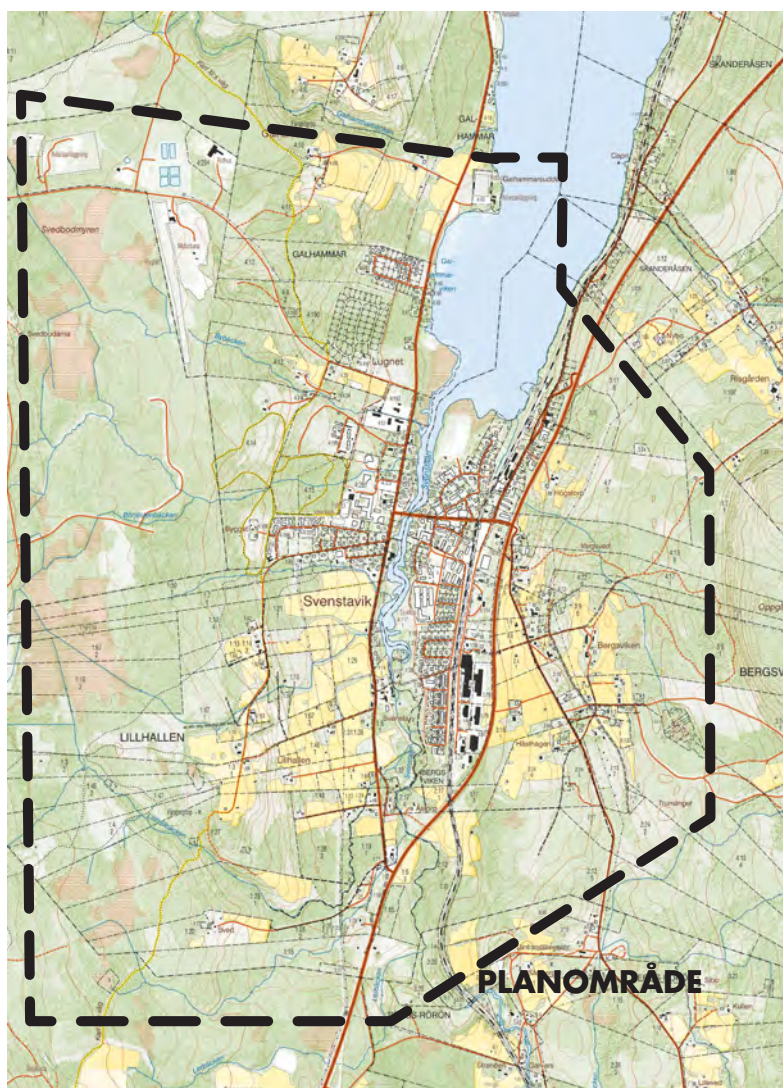
Syfte och mål

Arbetsgruppen har formulerat följande mål med planen:

- Skapa förutsättningar för inflyttning (övergripande kommunalt mål)
- Upprätta en plan som tillvaratar Svenstaviks utvecklingsförutsättningar och skapar sysselsättning
- Föreslå åtgärder i övrigt som gör Svenstavik till en attraktiv boendeort samt intressant för etablering av verksamheter och industri. Gäller plats för industri, vilken handel och service som bör finnas och var, hur får vi nya verksamheter att etablera sig i samhället, kommunikationer mm.
- Stärka Svenstaviks attraktionskraft
- Skapa underlag för marknadsföring av Svenstavik med attraktiva byggbara tomter
- Stärka Svenstavik som handels- och serviceort
- Skapa förutsättningar för att Svenstavik ska vara en trivsamt plats för både boende och besökande

Planens avgränsning

Den fördjupade översiktsplanen har avgränsats så att den omfattar Svenstaviks närområde med byarna Bergsviken och Lillhallen i öster respektive väster, Galhammarsudden i norr och ett stycke söder om Dollastore i söder. Planområdet omfattar i stort sett samma område som den tidigare områdesplanen för Svenstavik från 1977.

Nuvarande förhållanden

Geografiskt läge

Svenstavik, som är centralort i Bergs kommun, ligger vid Storsjöns sydspets där Svenstaån rinner ut i Storsjön. I östra delen av samhället passerar väg E 45 mellan Mora och Östersund och genom den västra väg 321 som går på Storsjöns västra sida mot Mattmar. De bägge vägarna förenas strax söder om Svenstavik. Avståndet till Östersund är c:a 6 mil.

Svenstavik ligger nära flera fjällområden. Klövsjö-Vemdalsfjällen ligger c:a 3 mil söderut, Oviksfjällen c:a 6 mil åt nordväst. Ljungdalen med Helagsfjällen ligger drygt 10 mil västerut.

Landskap

Svenstavik ligger i Storsjöbygdens landskap som präglas av öppna odlade, ofta branta, sluttningar ner mot sjön och bebyggelse vanligen i höga lägen mot skogskanten. Södra Storsjöbygden domineras tydligt av det höga och branta Hoverberget, som är det största landmärket, strax norr om Svenstavik.

Storsjöbygdens landskap med öppna odlade sluttningar ner mot sjön och bebyggelse ofta i höjdlägen med vacker utsikt över Storsjön och, som här i Oviken, Oviksfjällen i väster.

Öster och väster om tätorten Svenstavik ligger byarna Bergsviken och Lillhallen på typiskt storsjöbygdsvis med bebyggelse i lägen högt på sluttningen och odlade öppna sluttningar ner mot tätorten. Svenstavik ligger i dalbotten längs Svenstaån och dess mynning i Svenstaviken.

Historisk framväxt

De tre jordbruksbyarna Bergsviken, Lillhallen och Galhammar har under århundraden varit en del av den bördiga Storsjöbygdens bebyggelse. Längs Svenstaån etablerades under tidigt 1800-tal vattenkvarn och vattensåg i anslutning till nuvarande Svensta gård och Jonas Jönsson drev där jordbruk, såg- och handelsverksamhet.

I samband med att inlandsbanan mellan Mora och Östersund drogs fram på 1910-talet, och järnvägen förlades till Storsjöns östra sida, lades grunden för stationssamhället Svenstavik med järnvägsstation nere vid sjön strax norr om Svenstaåns mynning. När bönderna i Bergsviken upptäckte att det fraktades mjölk söderifrån till Östersunds mejeri, startade man på 1920-talet ett mejeri intill järnvägsstationen och kunde ta över leveranserna av mejerivaror till både Sveg och andra orter söderut.

Järnvägens dragning gjorde att Bergs kyrkby Hoverberg hamnade ocentralt ur kommunikationssynvinkel och successivt flyttade samhällsservicen till Svenstavik. På 1930-talet byggdes Tingshuset och på 1950-talet klinikhuset med läkarmottagning. Bebyggelsen följde huvudsakligen den gamla landsvägen som passerade järnvägsstationen och sneddade mot

Lillhallens by sydväst om centrala Svenstavik, här sedd från väg 321

Bergsvikens by i sluttningen öster om Svenstavik

Utsikten från Bergsviken över dalgången mot Lillhallen

Svenstaviks samhälle i dalsänkan mellan Bergsviken och Lillhallen. I bakgrunden Hoverberget.

Flygfoto över del av Bergsviken och Lillhallen 1937. På Svensta gård är gamla ladugården riven och en ny är påbörjad. (JLM)

bron över Svenstaån där den fortsatte såväl norrut som söderut i samma sträckning som nuvarande väg 321. Delar av centrumbebyggelsen har än idag en riktning som härrör från denna landsvägssträckning. Utbyggnad av skolan skedde väster om ån, där en randbebyggelse längs väg 321 hade vuxit fram under 1900-talets första hälft.

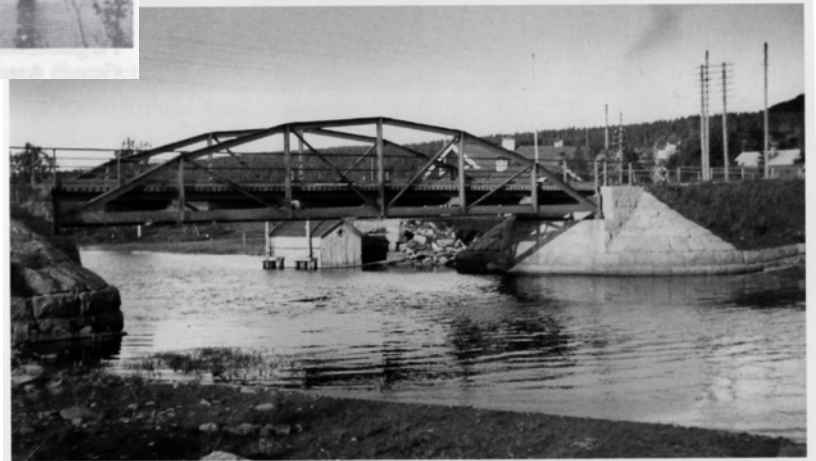

Flygfoto över Svenstaviks centrum 1961. (JLM)

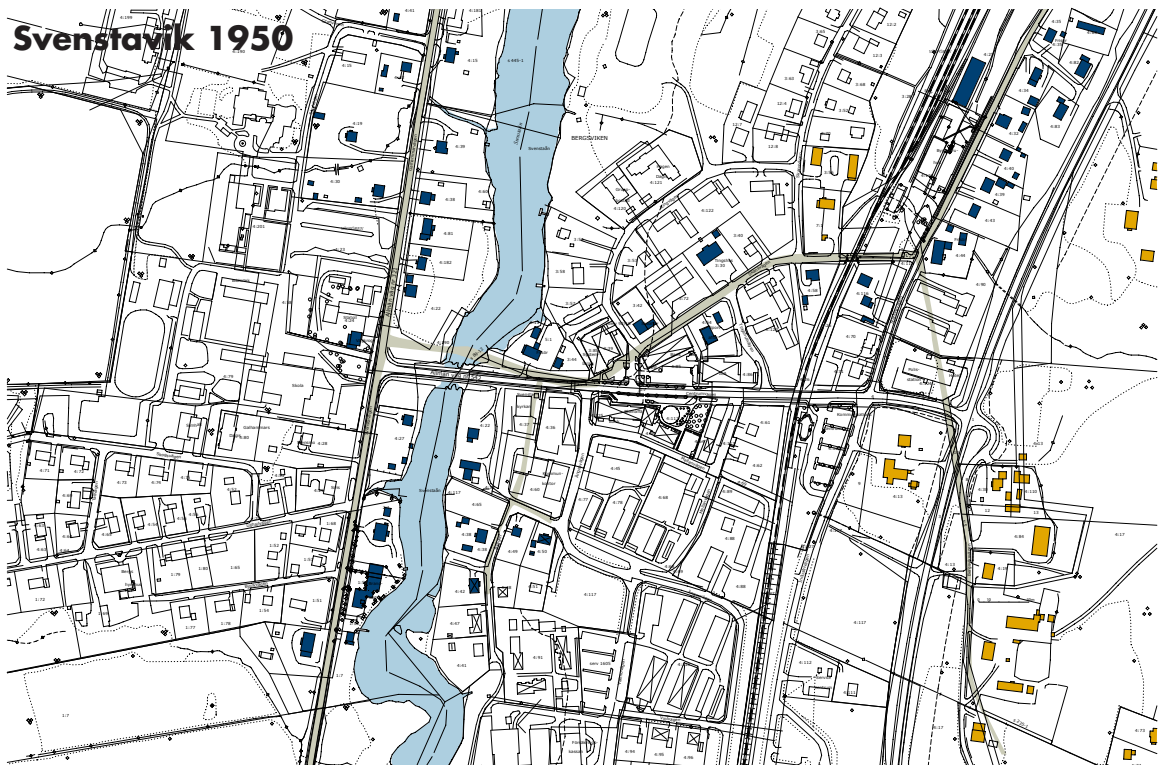

Gamla bron över Svenstaån ca 1920.

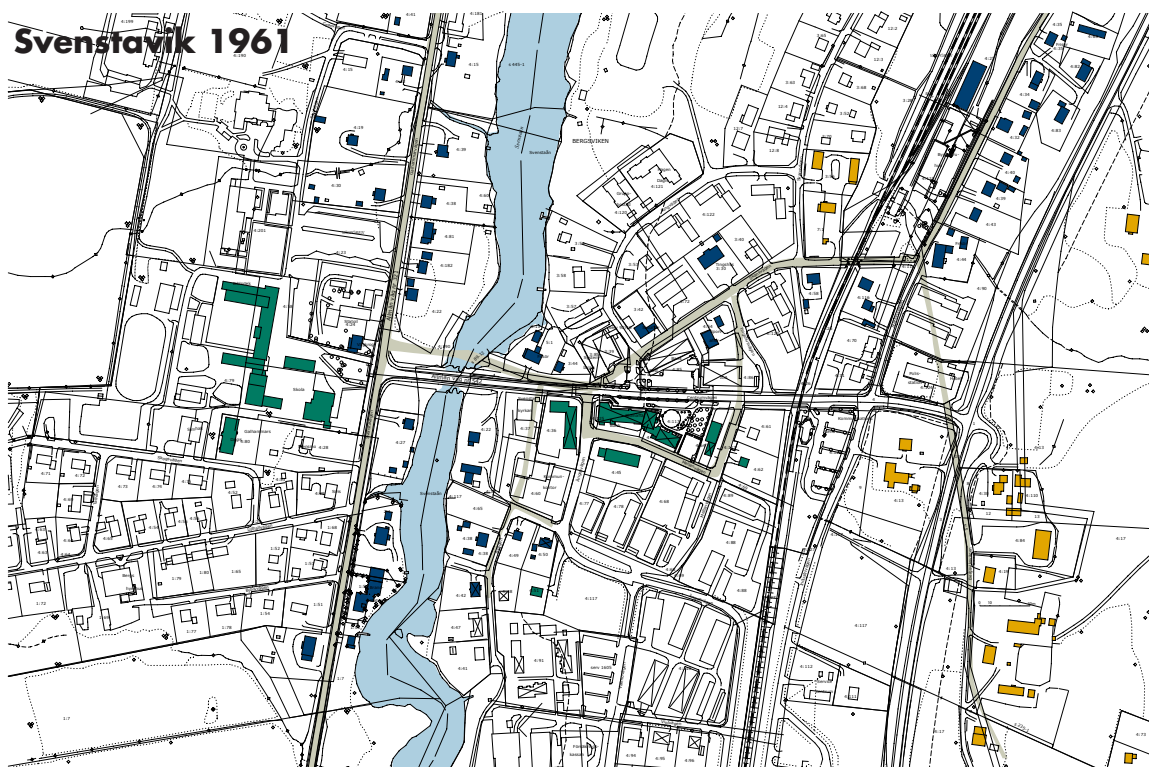

Järnbron färdig 1922. Det båthus man ser under järnbron tillhör urmakare Jon Westlinder och flyter på tunnor. Det höjs eller sänks med vattenståndet, nyttjande pålar som blivit kvar efter gamla träbron.

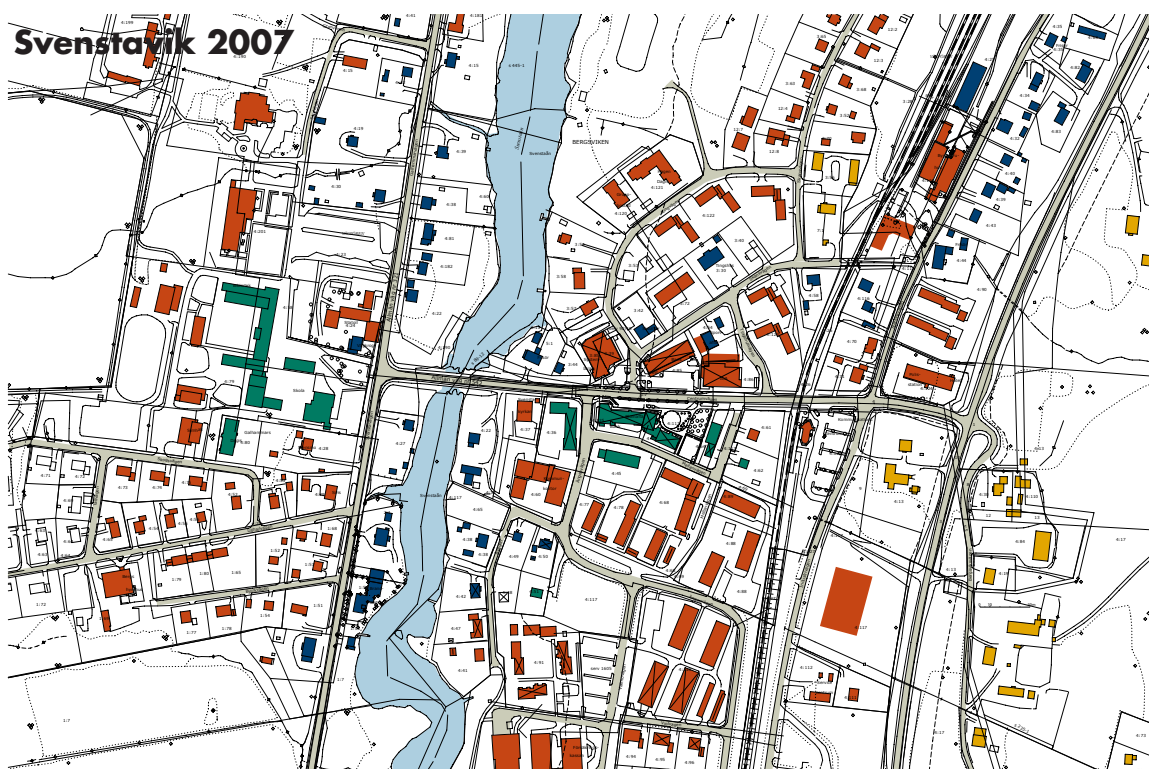
Under 1960- och 70-talet byggdes Svenstavik ut kraftigt med en rad industrier, vårdcentral och bostadsområden, huvudsakligen söderut och öster om Svenstaån. Huvudgatan genom samhället, Centrumvägen, fick ett nytt läge i samband med att en ny sträckning av nuvarande E 45 byggdes öster om samhället nedanför Bergsvikens by. Då försvann även den gamla järnbron över Svenstaån och ersattes med vägtrumma. På 1990-talet genomfördes en upprustning och förtätning av centrum med nya butiksbyggnader, trädplantering, torgbildning och belysning.

Bebyggelse och gatunät kring 1950 inlagt på dagens karta. De gula byggnaderna är från tiden före 1920, de blå tillkomna under tiden 1920-1950

Bebyggelse och gatunät 1961 inlagt på dagens karta. De gula byggnaderna är från tiden före 1920, de blå tillkomna under tiden 1920-1950 och de gröna 1950-1961.

Bebyggelse och gatunät 2007 inlagt på dagens karta. De gula byggnaderna är från tiden före 1920, de blå tillkomna under tiden 1920-1950, de gröna 1950-1961 och de röda efter 1961

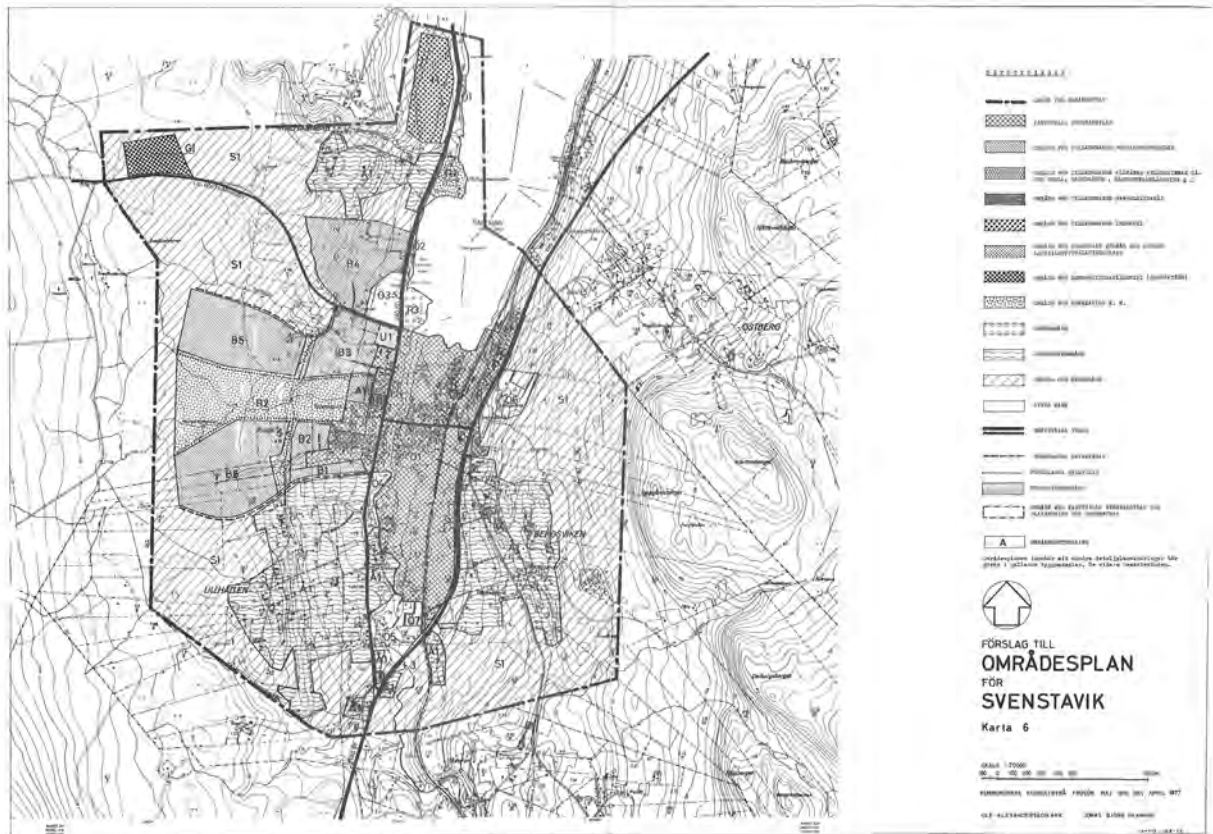
Planförhållanden

Gällande översiktsplan

För området gäller Översiktsplan för Bergs kommun antagen 1991.

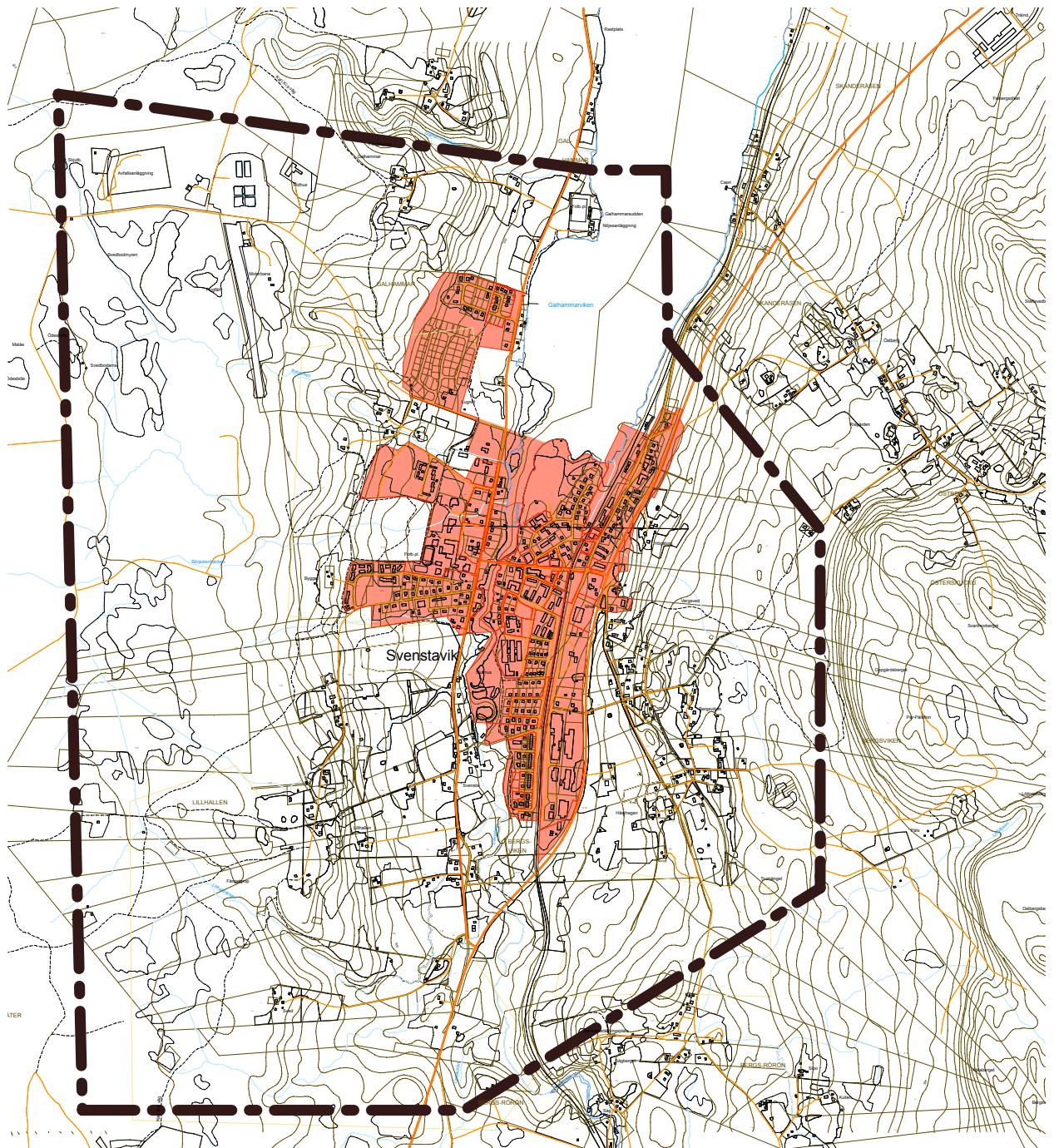
Områdesplan

För Svenstavik utarbetades en Områdesplan 1977. Planen visar flera utbyggnadsområden för såväl bostäder som industri, bl.a längs väg 321 upp mot Hoverberg.

Detaliplaner

Inom planområdet finns ett antal detaljplaner, flertalet helt utbyggda. Detaljplanerade områden är markerade med rött på nedanstående karta. För upplysningar om detaljplanernas innehåll hänvisas till kommunens miljö- och byggkontor.

Riksintressen enligt kap 3 och 4 miljöbalken (MB 3,4 §§)

Riksintresse Friluftsliv

Planområdet berörs ej av några riksintressen för friluftslivet.

Riksintresse Naturmiljö

Planområdet berörs ej av några riksintressen för naturmiljö

Natura 2000-områden

Planområdet berörs ej av några Natura 2000-områden.

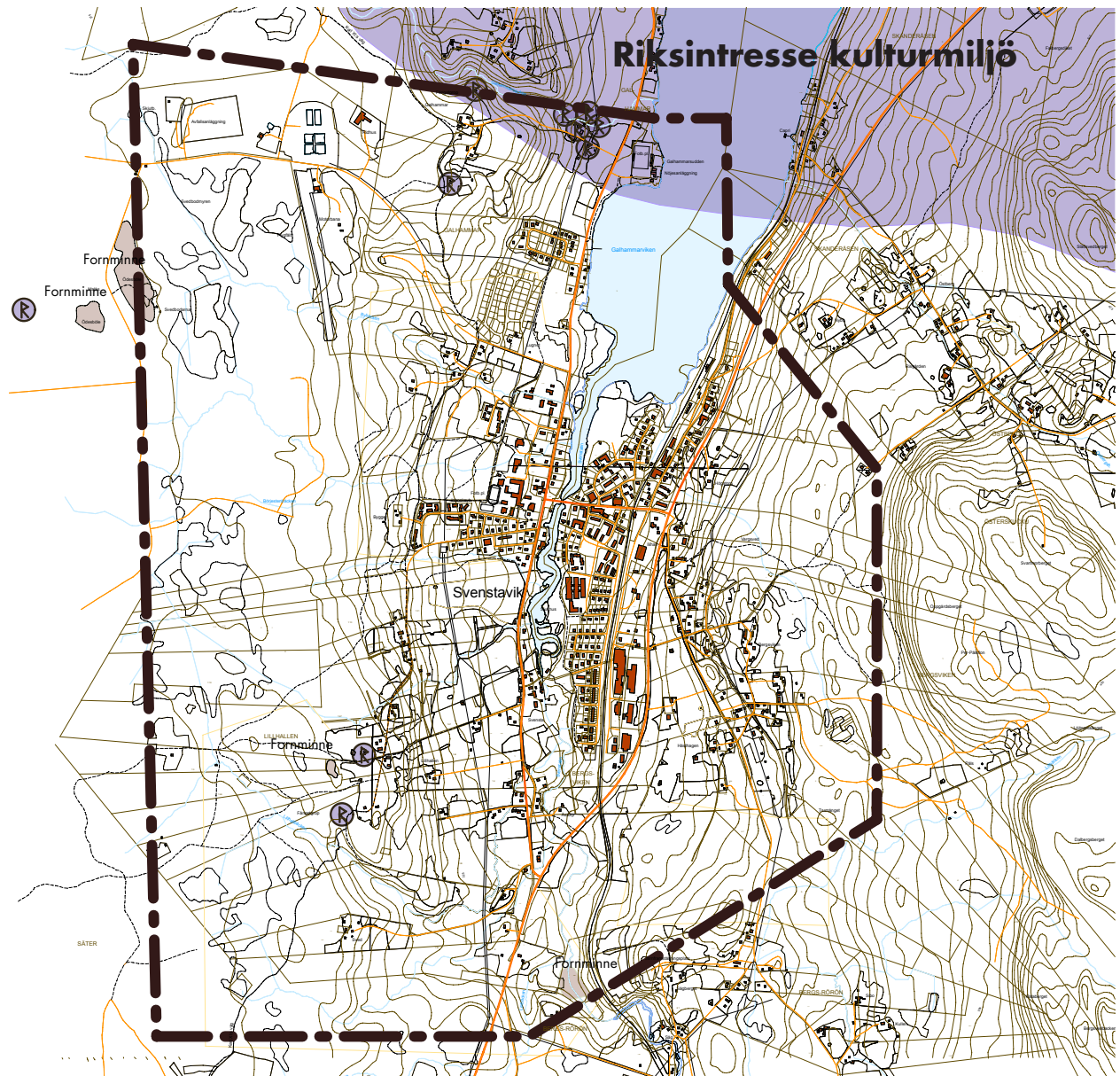
Riksintresse Kulturmiljö

Planområdet berörs i norra delen av ett riksintresseområde för kulturmiljö:

Z 25 Storsjöbygden Bergs kn

Motivering

Centralbygd i kambrosilurområdet kring Storsjön, med förhistorisk bruks- och bosättningskontinuitet med ett tiotal mindre lokalbygder, sedermera sockencentra med kyrkor och ursprungliga gårds- och bylägen. Några är bevarade med sakrala bebyggelsenamn som Hov och Vi men även gudsnamnen Frö och Njord som tillskrivs öarna Frösön och Norderön.

Uttryck

Öppet jordbrukslandskap med radbyar och äldre gårdar med 1800-talsgården som dominerande gårdstyp på höjd- och sluttningslägen med vida utblickar, medeltida kyrkor med bevarad karaktär i Hackås, ombyggda dito i Myssjö och Oviken, 1700-talskyrka i Berg och en tidig 1900-talskyrka i Oviken.

Bland skilda delmiljöer märks i Oviken kyrkomiljön med prästgård, kyrkstallar, folkskola och rester av en skans från 1600-talet samt gravhögar. I bymiljöerna Botåsen, Hällne, Dillne och Norr-Side välhållna gårdar och torp, rester av kalkugnar och järnframställningsplatser. I Hackås märks kulturlandskapet längs Storsjöns strand med ett 70-tal spridda gravhögar, ödesbölet Sollsta, kyrkomiljön med prästgård, kyrkstallar och f.d. arrendegård samt välhållna gårdar.

I Myssjö märks kyrkomiljön med prästgård, kyrkstallar, ödekyrkogård och folkskola samt rika lämningar av slaggförekomster från lågteknisk järnframställning, i byarna Funäs och Hallom välhållna gårdar samt i Hovermo ett gårdskraftverk, kvarn, såg och magasin.

I Berg märks miljön kring Hoverberget med kyrkomiljö med prästgård och f.d. arrendegård, välhållna byar och gårdar samt järnåldersgravar, fångstgropar och järnframställningsplatser, i byn Västerskucku välhållna gårdar, i Kvissle en rik fornlämningsmiljö med stenåldersboplatser, fångstgropssystem, samt i Eisåsen ett ödesböle. Ovikens fäbodområde innehåller ett 30-tal fäbodan med byggnader från 1700- och 1800-talet tillhöriga gårdar i Oviken, Myssjö, Näs m.fl.

Riksintresse kommunikationer

Väg E45 ingår i det transeuropeiska transportnätet, TEN, och är klassad som riksintresse. E 45 och väg 321 är rekommenderade vägar för farligt gods och väg 321 är på förslag som riksintresse.

Inlandsbanan är riksintresse för järnvägskommunikationer.

Övriga natur- och kulturmiljöer

Förutom de riksintressanta miljöerna finns några lokalt värdefulla kultur- och naturmiljöer enligt Riksantikvarieämbetets fornminneskartering och Skogsstyrelsens naturvärdesredovisning.

Naturvårdsintressen

Naturvårdsintressena består av nyckelbiotoper, sumpskogar och biotopskyddade områden, se nedanstående karta.

Den nyckelbiotop som berör centrala Svenstavik längs Svenstaån har följande beskrivning och bedömning i Skogsstyrelsens material:

”Lövdominerat område med inslag av äldre granar och någon tall i närheten av centrala Svenstavik utefter Svenstaån. Sumpskogsinventeringsområde (18E2f07) ingår i biotopen. I området finns en mindre stig (östra delen). Ån delar sig så att mindre öar bildats, någon åarm nästan torrlagd vid inventeringstillfället. Biotopen utgör en utmärkt fågelbiotop för sångare och trastar. Duvhök observerades vid inventeringstillfället. Området bör lämnas orört tills vidare.

Biotopkaraktär: Stora botaniska värden. Stora ornitologiska värden. Bäverpåverkan i objektet. Meandrande vattendrag. Objektet är källpåverkat.”

Fiske

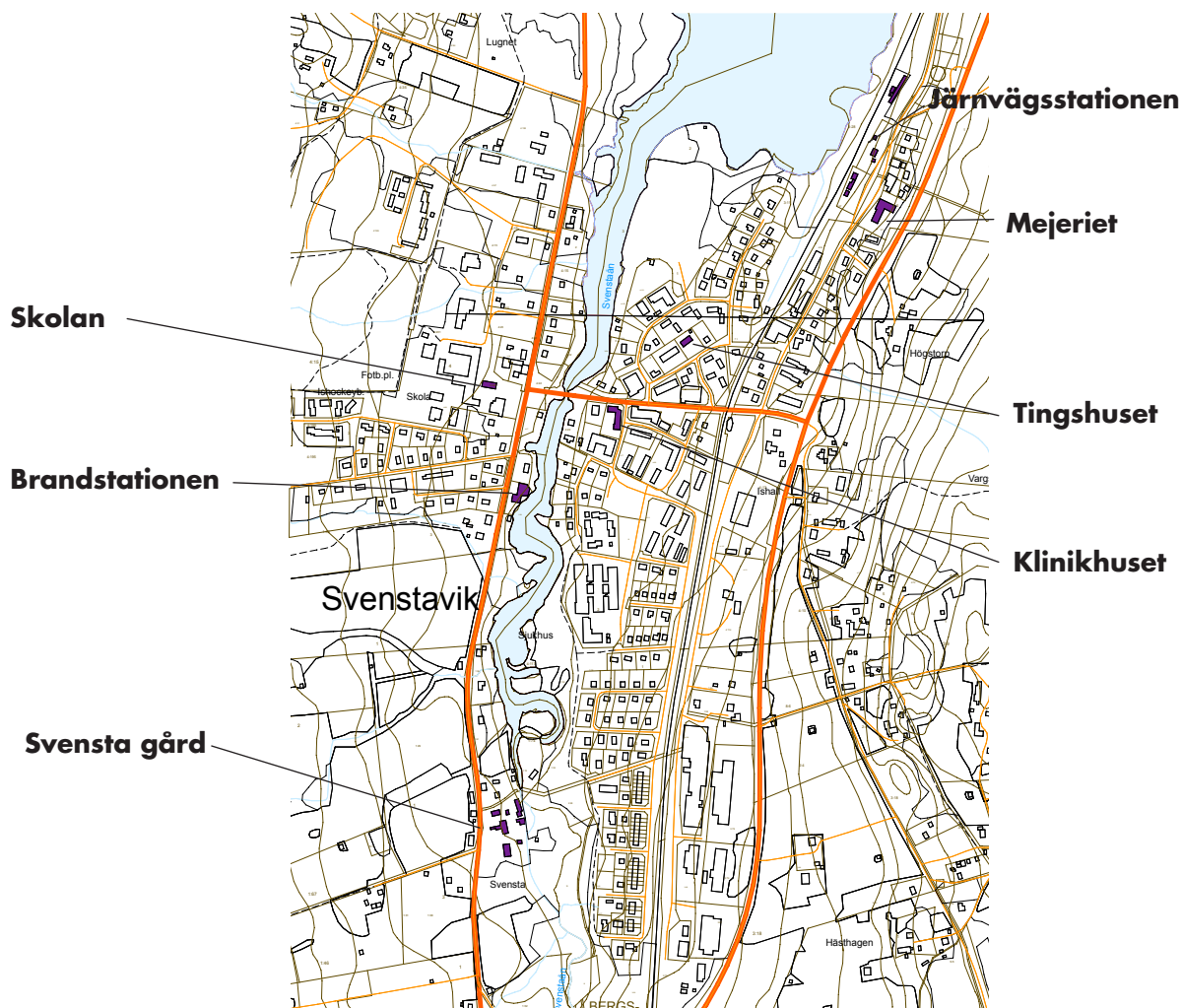
Svenstaån är en viktig reproduktionslokal för Storsjööring och även reproduktionslokal för harr och nors. Övriga småbäckar inom planområdet är leklokaler för harr.

Kulturmiljöer

De på kartan markerade kulturmiljöerna är främst fornlämningar. Värdefulla hus och miljöer som redovisas på nedanstående karta bygger på Jämtlands Läns Museum kulturhistoriska utredning från 1985. De byggnader och bebyggelsemiljöer som visar på Svenstaviks framväxt och är en viktig del av ortens karaktär är följande:

Svensta gård, Lillhallen 1:11 (1:6)

Gårdsbildningen vid Svenstaån strax söder om samhället. Den stora mangårdsbyggnaden från 1885 inrymde ursprungligen en tingssal. Övriga byggnader är ett äldre boningshus från 1850, kvarn från 1880-tal, sågverk från 1903, loge från sent 1800-tal, härbre från 1700-tal och en affärsbyggnad från 1910-30.

Svenstaviks järnvägsstation, Bergsviken 3:28

Inlandsbanans järnvägsstation från 1918 med servicebyggnader.

Tingshuset

Svenstaviks tingshus från 1929. Används idag som möteslokal.

Klinikhuset

Den röda tegelbyggnaden med läkarmottagning som byggdes på 1950-talet.

Skolområdet

Skolområdet med byggnader från 1930-talet och framåt

Brandstationen

Intill Svenstaån, på västra sidan, ligger en brandstation från 1940-talet.

Bondgård Bergsviken 2:4

Boningshus från sent 1800-tal och tidigt 1900-tal, stall och ladugård från 1920-talet.

Skola och boningshus, Bergsviken 2:16

Skola och boningshus från 1911.

Missionshus, Bergsviken 3:15

Uppfört av Bergs Brödraförening 1897-98. Ersattes 1977 av Svenstakyrkan.

Boningshus Bergsviken 4:7

Två boningshus från 1870 och 1913

Boningshus Bergsviken 4:10

Ett boningshus från 1840-50

Boningshus Bergsviken 4:17

Två boningshus från 1810 och 1870

Bondgård Galhammar 4:5

Boningshus och loge från sent 1800-tal, bak- och bryggstuga samt ladugård från 1900-1920

Boningshus Galhammar 4:39

Boningshus från 1938.

*Svensta gård överst t.v, Tingshuset ovan
och Klinikhuset t.v*

Boningshus Lillhallen 1:31, 1:38

Boningshus från sent 1800-tal.

Skola Lillhallen 1:39

Skola från 1875-1900 samt bostadshus från 1912.

Boningshus Lillhallen 1:61

Boningshus från 1930-40-tal

Bageri mm, Lillhallen 1:74

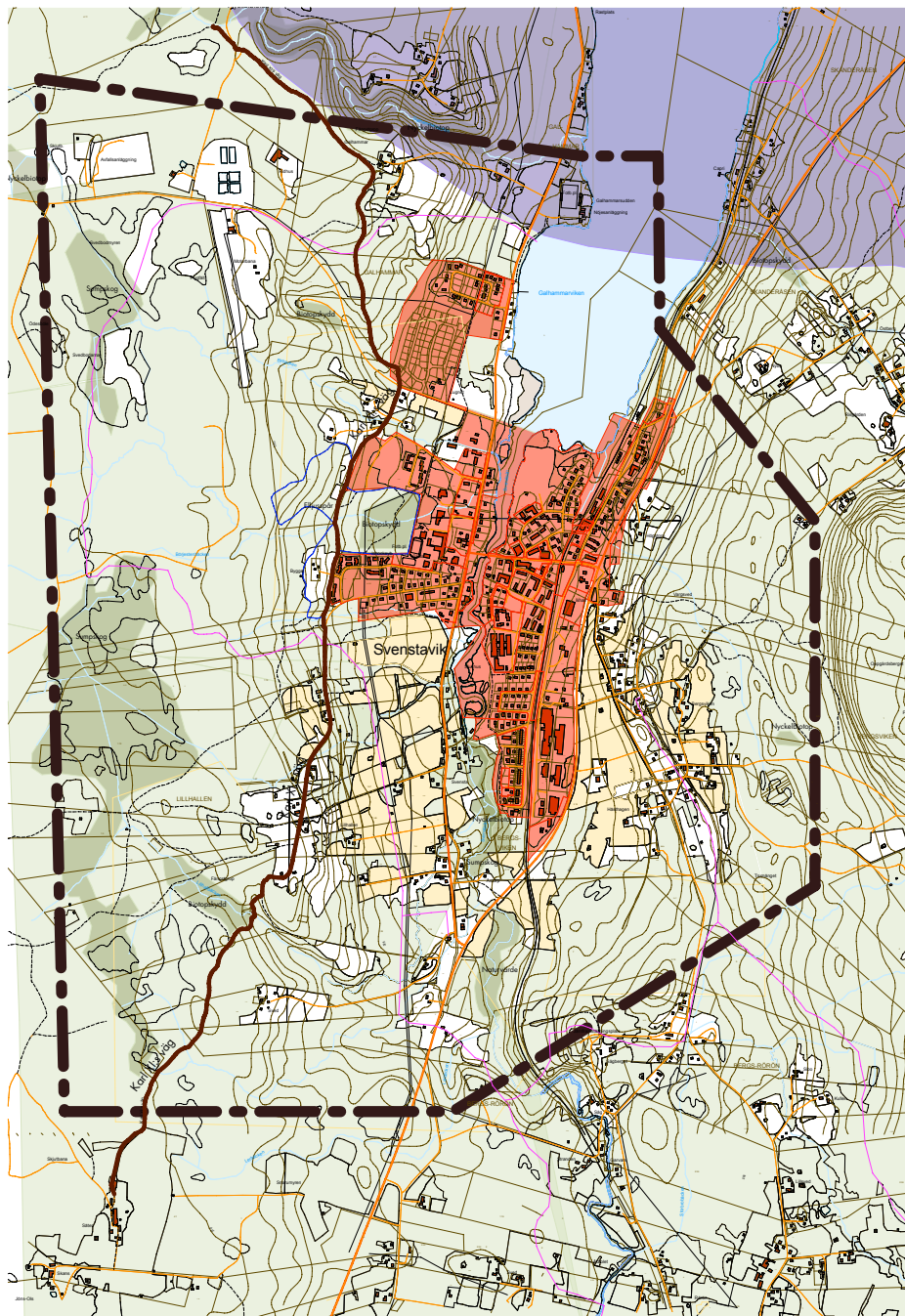
Bageri och boningshus från 1800-tal samt före detta tvättstuga från 1907, nu boningshus

Bostadshus Lillhallen 2:1

Bostadshus från 1922

Nulägeskarta

Riksintressen och andra skyddsintressen har samlats på nedanstående nulägeskarta.

NULÄGE

Plangrän

Detailplanlagt område. För planbestämmelser, se respektive detaljplan.

Nyckelbiotop

Naturvärden enligt Skogsstyrelsens kartering. Avgränsningen är grov på kartan. För närmare information, se Skogsstyrelsens material.

Forminne

Forminnsen enligt Skogsstyrelsens och Riksanlivaöambets kartering. Avgränsningen är grov på kartan. För närmare information, se Skogsstyrelsens material.

Riksintresse kulturmiljö

Riksintresse kulturmiljö. Storsjöbygden. Se närmare planbeskrivningen.

SKALA 1:10 000 | A1, 1:20 000 | A3

0 500 1000 m

GILLARK

ARKITEKT SAR/MSA HANS GILLGREN

Infrastruktur

Vägar

Genom planområdet löper riksväg E 45 samt väg 321. Genom centrum sammanbinds dessa två vägar av väg 542. Väg 543 till Rörön passerar Bergsviken. Lokala vägar och gator drivs av Svenstaviks vägförening. Några kommunala vägar finns inte.

Kollektivtrafik

Svenstavik trafikeras av länstrafiken med ett antal busslinjer. Följande linjer angör Svenstaviks busstation:

- Linje 45 Mora-Sveg- Östersund
- Linje 161 Svenstavik- Hackås- Orrviken-Östersund
- Linje 163 Svenstavik- Hackås- Brunflo- Östersund
- Linje 164 Funäsdalen- Östersund
- Linje 611 Oviken-Myrviken-Vigge-Svenstavik
- Linje 612 Vigge-Dalåsen-Myrviken
- Linje 613 Ljungdalen-Åsarna-Svenstavik
- Linje 614 Klövsjö-Åsarna-Svenstavik
- Linje 615 Överturingen-Rätan-Svenstavik
- Linje 616 Dödre-Gillhov-Svenstavik (-Östersund)

Järnväg

Genom Svenstavik passerar Inlandsbanan, som är en enkelspårig, ej elektrifierad, järnväg med sträckorna Mora-Brunflo och Östersund-Gällivare. Banan invigdes i sin helhet 1937, delen förbi Svenstavik 1918. Godstrafik med timmer och torv dominerar på banan och Inlandsbanan spelar en stor roll i processen att föra över tung lastbilstrafik till järnväg. Persontrafiken består av turisttrafik 12 veckor under sommaren men även veckoslutstrafik mellan Sveg och Östersund och chartertrafik. Inlandsbanan förvaltas av det kommunägda bolaget Inlandsbanan AB.

Flyg

Närmaste flygplats med reguljär trafik finns i Östersund, 55 km från Svenstavik.

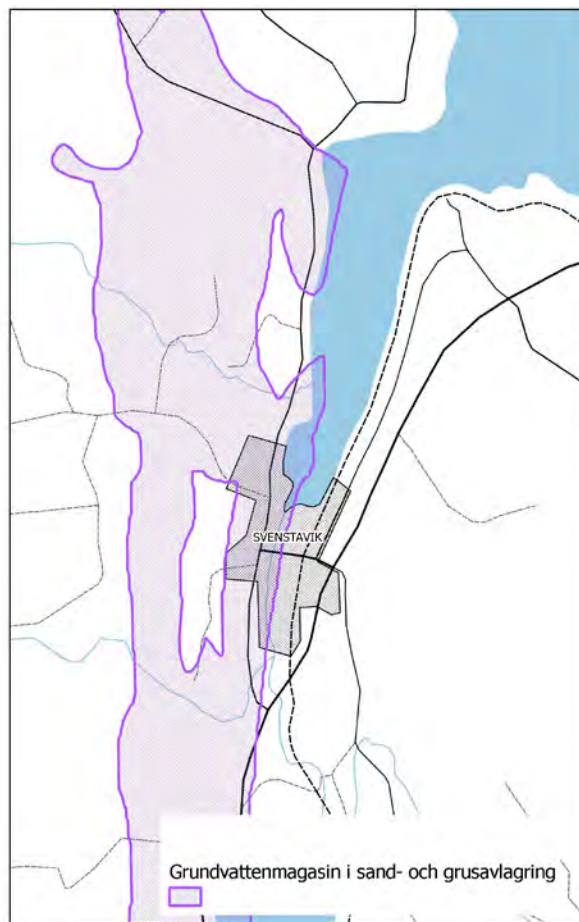
Vatten och avlopp

Centrala Svenstavik har kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp som sträcker sig från Galhammar i norr till OK och Dollarstore i söder. Stora delar av Bergsvikens by är också anslutna. Vatten tas från Åsarna. Avloppsreningsverk finns norr om flygfältet/ motorsportbanan. Idag finns inga kapacitetsproblem i VA-systemet.

Grundvattentillgång

Tillgången på grundvatten i Svenstaviks närområde framgår av vidstående karta. Informationen härrör från SGU:s Grundvattenkarta för Jämtlands län och bör bara användas för övergripande planering som en upplysning om att viktiga grundvattenmagasin finns i området. Om man planerar någon verksamhet som kan medföra risk för påverkan på grundvattnet (och därmed dricksvattenförsörjningen) bör man konsultera en geolog/hydrogeolog för noggrannare bedömning av geologiska förhållanden och mer exakta avgränsningar på plats.

Befolkning, permanentboende, sysselsättning

I Bergs kommun bor cirka 7 500 personer varav cirka 1 500 personer i Svenstavig. I Svenstaviks samhälle bor 1 080 personer.

Areella näringar

Jordbruksmark

Inom planområdet finns hävdad jordbruksmark i anslutning till byarna Bergsviken, Lillhallen och Galhammar.

Hälsa och säkerhet

Buller

Trafikbuller förekommer närmast E 45. Avståndet mellan vägen och befintlig bostadsbebyggelse är mestadels mellan 50 och 100 meter, vilket bedöms innebära att bullernivåerna utomhus inte överstiger på 55 dB(A).

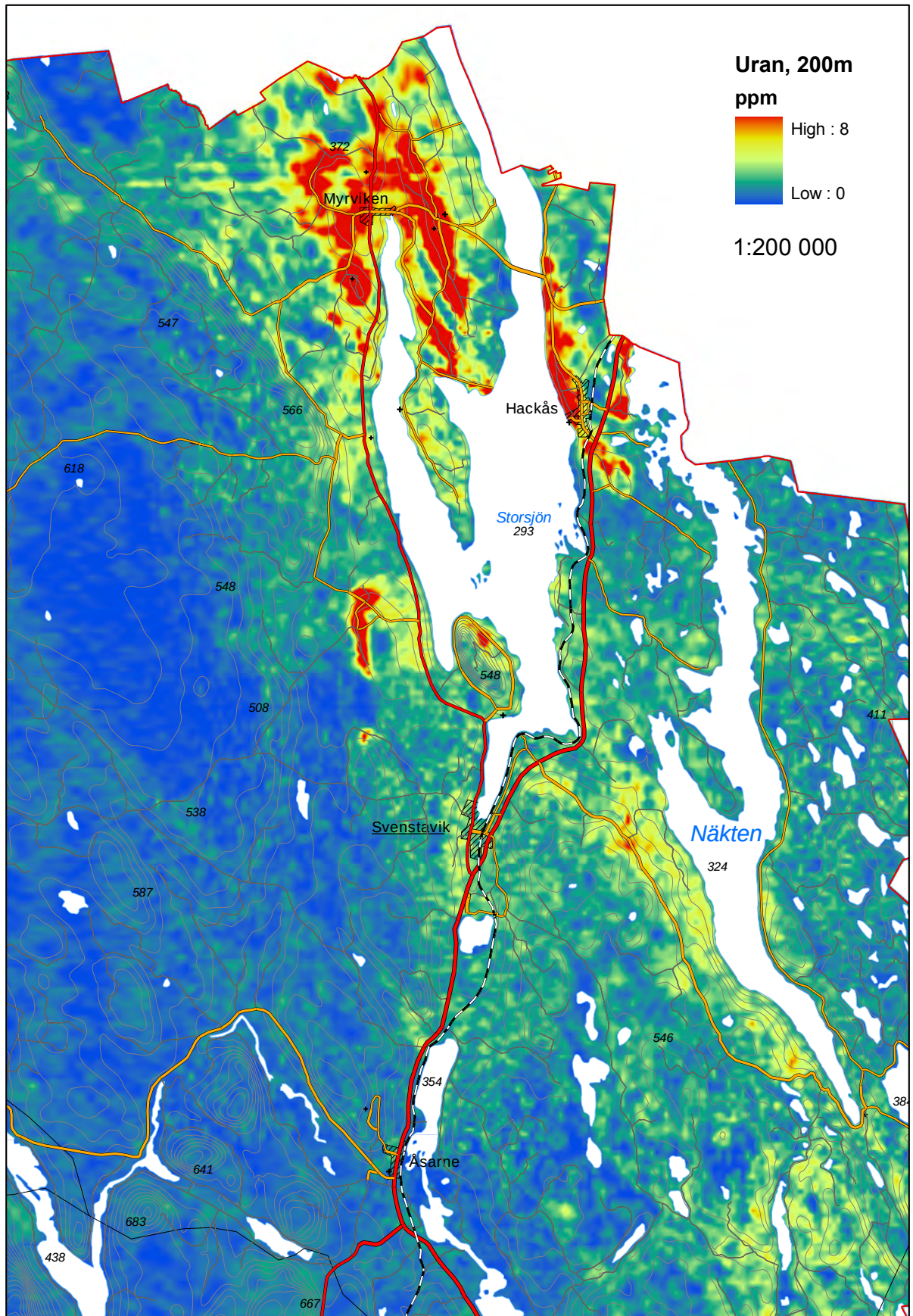
Tung trafik på väg 321 och 542 genom centrala Svenstavig kan ge momentana bullerstörningar men hastighetsbegränsning till 50 och 30 km/h och begränsade fordonsmängder bedöms ge ekvivalentnivåer under normerade värden.

Industribuller från fläktar och tung trafik kan förekomma inom industriområdet mellan järnvägen och E 45. Avståndet till närmaste bostadsbebyggelse är mellan 50 och 100 meter vilket bedöms innebära att utomhusbullernivåer över 55 dB(A) inte förekommer i bostadsbebyggelsen.

Motorbuller från motorsportarenan bedöms inte störa. Närmaste bostäder ligger 500 meter från området.

Luftföroreningar

Några problem med luftföroreningar finns inte i Svenstavig.

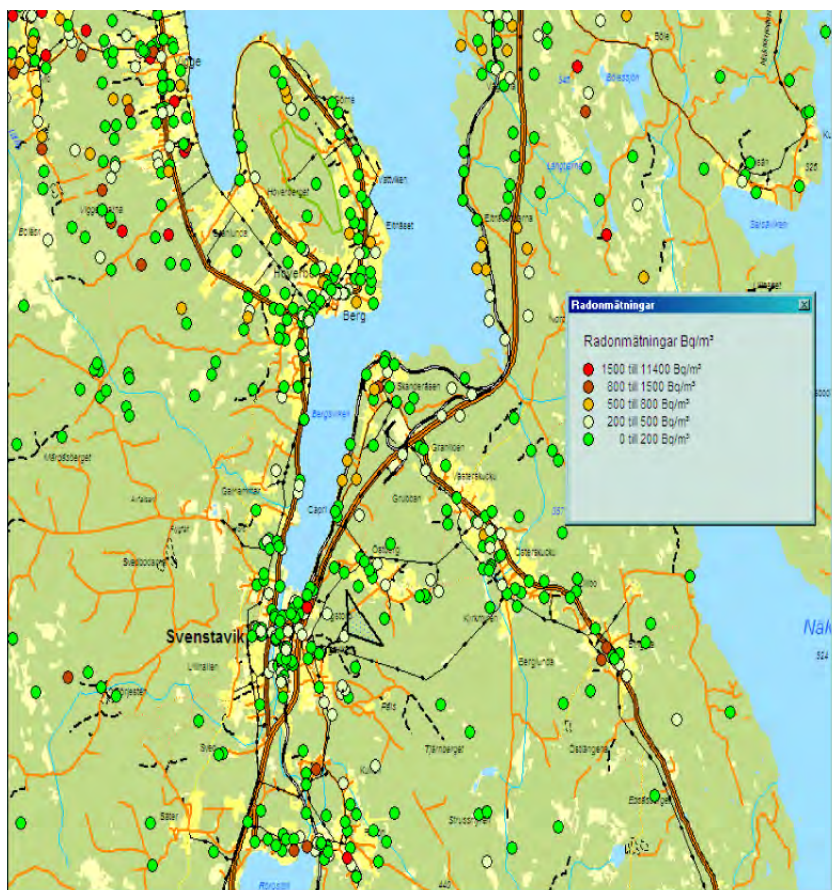
Radon

Kommunen har inte genomfört någon heltäckande kartläggning av förekomsten av radon i mark och vatten. Enligt uppgifter från Statens Geologiska Undersökning, SGU, finns risk för höga

markradonvärden i anslutning till den uranrika alunskiffern i Myrviken. Ovanstående karta visar uranförekomst i markytans översta nivå efter flygmätningar. I främst västra delen av Svenstavik indikerar kartan medelhöga värden. Isälvsavlagringar längs Storsjöns västra sida kan lokalt innebära även höga markradonrisker i centrala Svenstavik.

Kommunen har dock kartlagt resultatet av ett antal individuella mätningar av markradon i byggnader enligt nedanstående karta. Kartan visar övervägande låga värden (gröna prickar) med några undantag (röda)

Utdrag ur Bergs kommuns databas över radonmätningar i byggnader.

Sammanfattningsvis innebär detta underlag att den generella rekommendationen är att all bebyggelse inom planområdet skall utföras radonsäkert, såvida inte särskild undersökning, t.ex i samband med detaljplanering eller bygglovansökan, kan påvisa låga risker för markradon.

Artesiskt grundvatten och förbud mot grundvattenvärme

I delar av Svenstavik förekommer grundvatten med övertryck. Någon heltäckande kartläggning har ej genomförts men vid olika byggprojekt, bl.a vid sjukhuset har artesisikt grundvatten påträffats. Detta innebär att borring och brunnar för bergvärme medför att grundvatten inte kan återföras till sitt ursprungliga markskikt utan måste ledas ut i Svenstaån. Detta kan innebära såväl risk för marksättningar som förorening av Svenstaån. Ansökningar om anläggande av grundvattenvärme har därför avslagits och kommunen har fattat ett principbeslut 2008 att ej tillåta energibrunnar för markvärme inom detaljplanlagt område öster om Svenstaån

Förorenade områden

Enligt Länsstyrelsens register över verksamheter som kan ha medfört föroreningar i marken finns följande områden:

Slamlagunerna

Det tidigare reningsverket med biologiska dammar strax norr om centrum innebär risk för såväl föroreningar från tidigare industriavlopp som deponigaser. Vid detaljplanering för ett utnyttjande av detta område bör det utredas närmare vilka risker som kan finnas och hur dessa minimeras.

Vägstationen på Galhammar 4:57

Inventerad enligt MIFO, metodik för inventering av förorenade områden, och bedömd i riskklass 2, stor risk för föroreningar på grund av petroleumprodukter i underjordscisterner.

Samhall Midland, Bergsviken 3:78

Ytbehandling, riskklass 3, måttlig risk enligt MIFO.

OKQ8, Lillhallen 1:70

Bensinmack och Rörösjöns mekaniska verkstad, riskklass 3.

Därutöver redovisar Länsstyrelsen branscher där föroreningar generellt kan förekomma och ger exemplen

Hällberg & son, åkeri och tankställe Galhammar 4:139**Liljefälts däck & mek och****bensinstation Galhammar 4:24****Mobergs verkstad Bergsviken 3:80 och tidigare 9:1**

*Risk för markföroreningar enligt Länsstyrelsens underlag.
Lila prick anger nuvarande eller tidigare verksamhet.*

Farligt gods

E 45 och väg 321 är leder avsedda för farligt gods. För att minimera skador vid olyckor med sådana fordon brukar ett skyddsområde på 30 meter till närmaste bebyggelse eftersträvas. De allra flesta bostadshus ligger minst 30 meter från E 45. Längs väg 321 finns dock ett antal bostadshus inom 30 meter från vägen.

Trafikverket vill ha ett bebyggelsefritt avstånd vid järnväg på 30 meter för risken för urspårning av farligt gods.

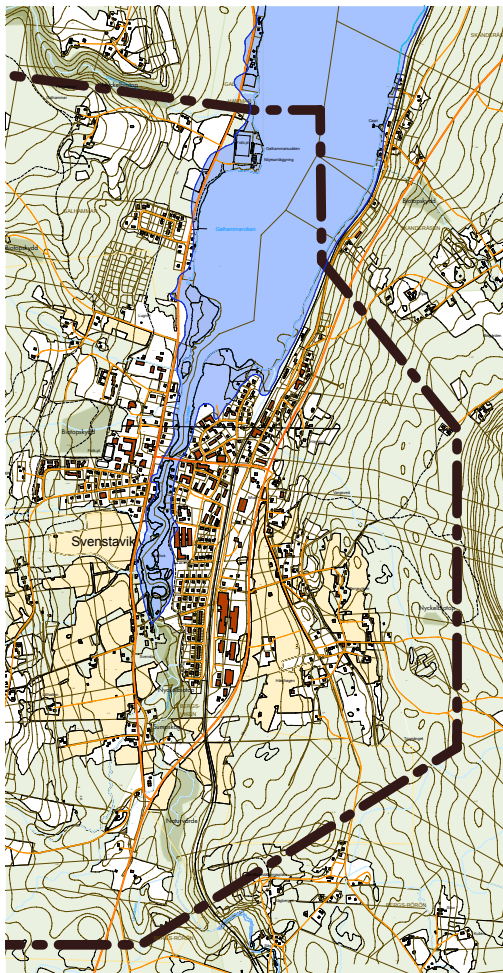
Säkerhetsavstånd vid järnväg

Trafikverket önskar ett säkerhetsavstånd till parkeringsplatser på 15 meter för att minimera risken för skador av nedfallande snö och is samt partiklar från inbromsning som kan skada lack.

Risk för översvämningar

Räddningsverket och SMHI har gjort en studie av översvämningssriskerna i Indalsälvens vattensystem och redovisat vilket område som skulle beröras av ett s.k. 100-årsflöde. Enligt studier som Östersunds kommun genomfört är dämningssgränsen i Storsjön är i normala fall +293,25 meter över havet (RH00). Under extrema förhållanden kan dock detta flöde överstigas, till exempel låg flödet år 1995 på +293,78. Vattenregleringsföretagen anser (2003-08-05) att Storsjöns vatten vid 10 000 års flöde skulle uppgå till ca +295,57 meter över havet (RH00). Nedan redovisas dels SMHI:s kartmaterial, dels vilket område ett 10 000-årsflöde skulle beröra. Det visar att nuvarande bebyggelse berörs i ytterst liten grad. Lagunenområdet är i huvudsak det

Storsjöns vattennivå vid ett extremt högt vattenflöde (10 000-årsflöde) skulle kunna ligga på + 295 meter över havet. Då skulle det blåmarkerade området stå under vatten

område i Svenstavik som berörs. Kombinationen av högt vattenstånd och kraftig nordlig vind kan innebära att vattnet överstiger nivån + 295.

Skredrisk

Storsjöns närområde ingår inte i de områden i landet som är utpekade av SGU som riskområden för skred.

Risken för skred och ras i Bergs kommun beskrivs i Länsstyrelsens underlagsrapport Anpassning till ett förändrat klimat, 2009, på följande sätt:

"Berg

I Bergs kommun finns inga kända skred i närheten av bebyggda områden eller större vägar. Risken för naturliga ras eller skred bedöms därför vara liten. Byggnader i brant terräng i närheten av bäckar skulle kunna bli påverkade vid extrema väderlekssituationer, då framförallt i Klövsjö som har samma jord- och bergarter som bland annat finns i Vemdalskalet och Björnrike i Härjedalens kommun."

Ur Länsstyrelsens underlagsmaterial

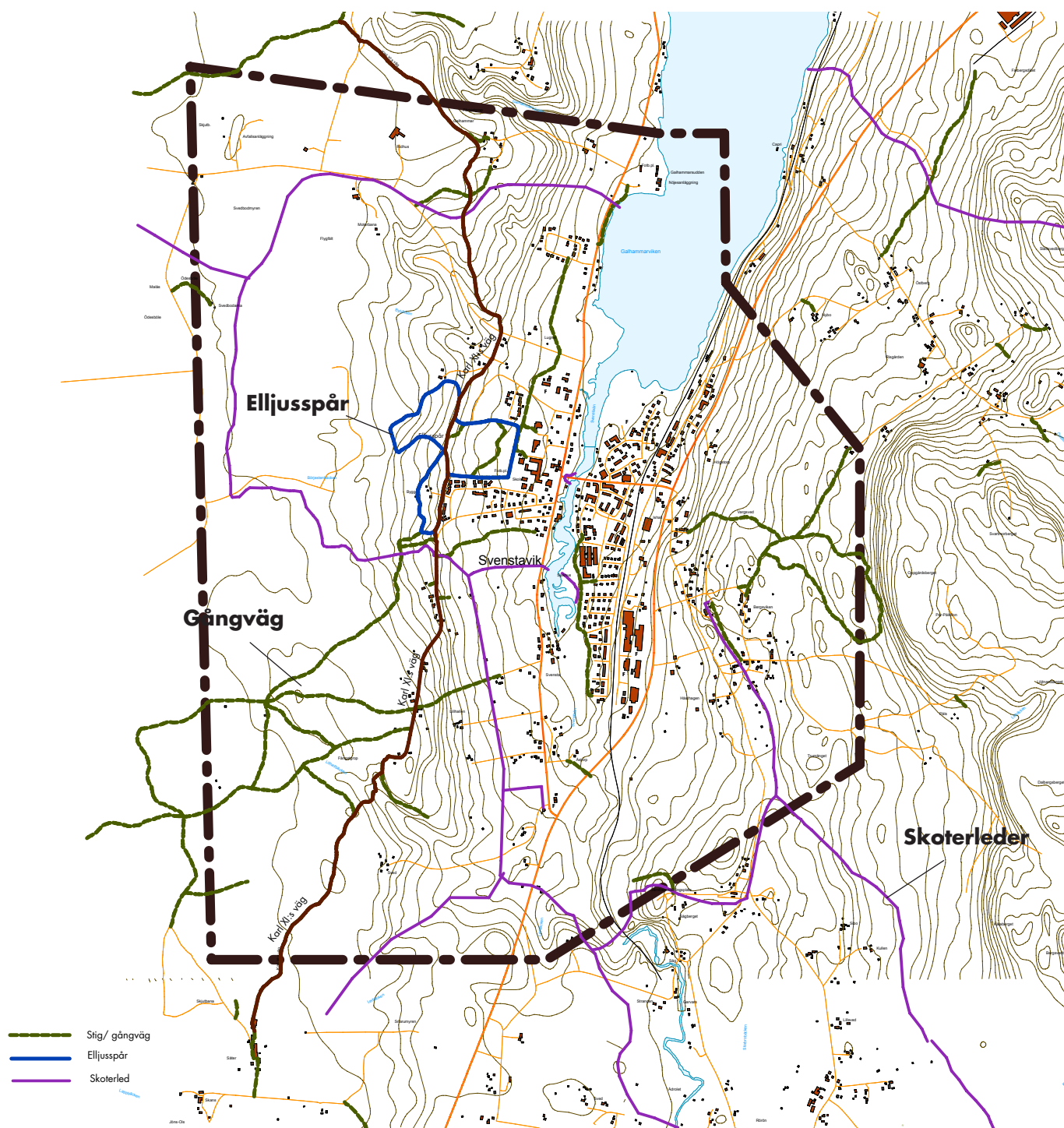
Risk för skred

■ Hög
■ Måttlig

Källa: SGU

Gångvägar, spår och skoterleder

Skidspår, vandringsleder och skoterleder

I Svenstavik finns promenadvägar, skidspår och skoterleder. Spårsystemet framgår av ovanstående karta.

Exploateringsanspråk

Några exploateringsanspråk från markägare eller andra har inte redovisats. I samband med att detta planförslag blir föremål för samråd är tanken att öppna för en dialog med markägare kring vilka förtätningsmöjligheter som kan finnas i främst Bergsviken och Lillhallens jordbruksbyar.

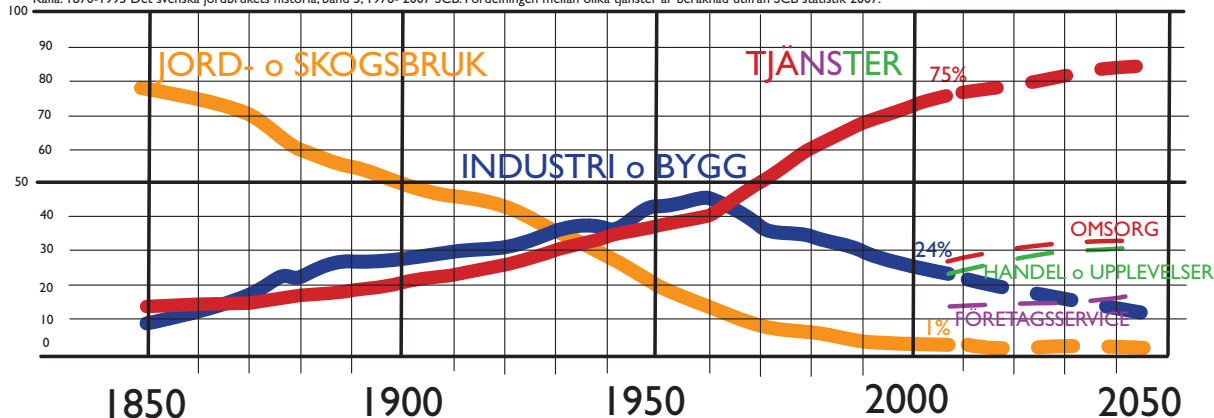
Planförslag Framtidsperspektiv

UTVECKLINGSEPOKER

BEFOLKNINGENS FÖRSÖRJNINGSKÄLLOR I SVERIGE
HISTORISK UTVECKLING OCH EN FRAMTIDSIDÉ

ANDEL AV BEFOLKNINGEN MED FÖRSÖRJNING I OLIKA HUVUDNÄRINGAR

Källa: 1870-1995 Det svenska jordbrukets historia, band 5, 1976- 2007 SCB. Fördelningen mellan olika tjänster är beräknad utifrån SCB statistik 2007.

- ODLINGSBAR JORD STYR LOKALISERING
- SJÄLVHUSHÅLL OCH LITE HANDEL
- SMÅSKALIGHET OCH HELHETSTILLVARO
- LANDSBYGGSKULTUR MED FÅ STÄDER
- LOKALT TOTALTIV
- FAMILJE- OCH SLÄKTHIERARKI
- RELIGIÖST OCH TRADITIONELLT SYNSÄTT
- LÅNGSAMMA KOMMUNIKATIONER (BREV, HÄST, SEGELBÅT)

- NATURRESURSER OCH ENERGI STYR LOKALISERING
- NATURVETENSKAP OCH TEKNIK LEDSTJÄRNOR
- SPECIALISERING OCH HANDEL
- STADSEXPANSION
- STORSKALIGHET OCH FUNKTIONSUPPDELNING
- PRAKTISKT, FUNKTIONELLT, MODERNT SYNSÄTT
- SNABBA KOMMUNIKATIONER (JÄRNVÄG, TELEGRAF, TELEFON, BIL, RADIO, TV, FLYG)
- MÄNNISKOR SÖKER SIG TILL INDUSTRIER OCH STÄDER FÖR ARBETE
- MATERIELLT VÄLSTÄND MÅLET

- KARAKTÄRSSTARKA MILJÖER STYR LOKALISERING (NATUR, STADSMILJÖ, MÄNNISKOR)
- RÖRLIGT ARBETSLIV, OLIKA FÖRSÖRJNINGSKÄLLOR
- MÄNNISKOR SÖKER ATTRAKTIVA MILJÖER FÖR ATT LEVA SINA LIV KRING FAST PUNKT
- ETT BRA HELHETSLIV MÅLET
- STORSKALIGHET I VISSA FALL
- SMÅSKALIGHET PÅ NYTT GENOM NYA HJÄLPMEDEL
- KÄNSLOSTYRT SYNSÄTT
- MÄNSKLIGA BEHOV LEDSTJÄRNAN
- HYPERSNABBA GLOBALA KOMMUNIKATIONER FÖR INFORMATION (INTERNET, SATELLITER)

BILD: Hans Gillgren, Dec 2010

Från industri- till tjänstesamhället

Bilden härövan illustrerar tydligt vilken förändring i försörjningskällor vi i det svenska samhället är mitt uppe i eller snarare sen länge har passerat. Industriarbete som viktigaste försörjningskällan för den svenska befolkningen nådde sin topp kring 1960. Därefter ökade produktiviteten genom rationaliseringar och automatisering så att färre anställda producerade mycket mer.

Men redan i mitten av 1960-talet passerade tjänstesektorn industrisektorn i andel anställda och har sen vuxit till mellan 75 och 80% medan industrin är nere på kring 20%.

Såväl idag som i framtiden är det tjänster som blir den viktigaste försörjningskällan, allt från handel och transporter, vård, omsorg och personliga tjänster till kreativa konsulttjänster, design, dataspel, film och äventyrsupplevelser. Där ingår också resor och upplevelser av andra kulturer och kulturmiljöer med historieberättande, mat- och dryckestradition, hantverk och konst.

Karaktärsfulla miljöer styr människors bosättning och företagande

Under jordbrukssamhället styrde tillgången på jord människors bosättning. Under industrisamhället var det tillgången på energi, råvaror och transportmöjligheter som styrde var företag byggdes upp. När ånga och elkraft ersatte vattenhjul kunde fabriker flyttas till lägen nära hamnar och järnvägsstationer och städerna blev attraktiva lokaliseringar.

Tjänstesamhällets företagare och entreprenörer söker sig till attraktiva miljöer, ofta i storstäder med stort utbud av möjligheter, men ibland till små trygga och lugna samhällen, vackra naturområden, spännande kulturmiljöer, tysta och glesa vidder med möjlighet till naturnära liv.

I framtiden är det knappast tillgången på industriområden med industrispår som avgör vilken mindre ort som kan få nya företag. Istället är det kreativa, positiva och företagsamma människor och en trygg, mänsklig och trevlig miljö som blir den bästa konkurrensfaktorn.

Långsiktigt hållbar samhällsutveckling

En långsiktigt hållbar samhällsutveckling ställer krav på ett effektivt och miljö- och klimatvänligt utnyttjande av jordens resurser. Förnybara energikällor för uppvärmning och transporter samt ett begränsande av mindre nödvändiga transporter är viktiga komponenter. I en glesbygd som norrlands inland är det därför viktigt att bibehålla en lokal service som begränsar behovet av längre resor för inköp, tjänster, vård och omsorg. En utveckling av boende och service som i mesta möjliga mån kan försörjas med kollektivtrafik är ett generellt mål.

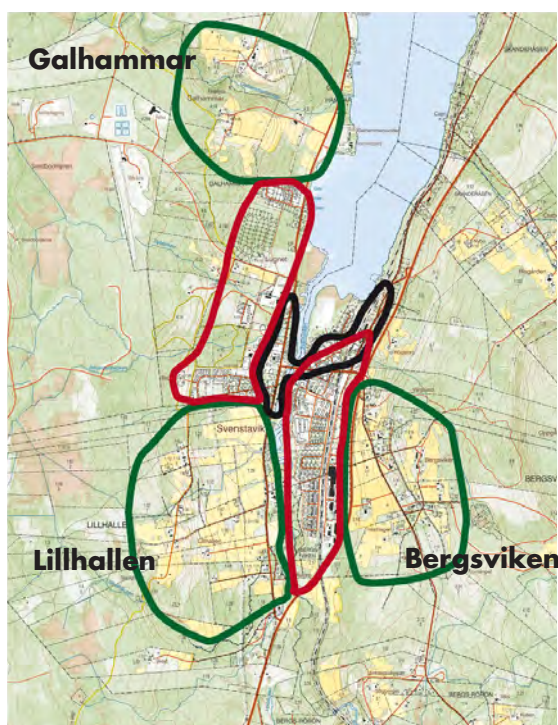
Framtida transportsystem

Svenstavik, med bara 6 mil till Östersund, har förutsättningar att både vara en ut- och inpendlingsort. Det är möjligt att både bo i Östersund och arbeta i Svenstavik och vice versa. Dessutom är det möjligt att bo i kringliggande byar och arbeta och utnyttja service i Svenstavik. Genom att inlandsbanan passerar Svenstavik finns en utmärkt utgångspunkt för tågtrafik mellan Svenstavik och Östersund, och även söderut till Sveg, i kombination med busstrafik mellan Svenstavik och kringliggande byar. Ett framtida hållbart transportsystem skulle kunna baseras på att ett resecentrum i Svenstavik utnyttjas som nav dit man kan gå, cykla eller åka buss, eller parkera med bil istället för att åka hela vägen till Östersund. Utveckling av boende bör då ske helst inom gångavstånd från detta resecentrum, vilket också innebär närhet till service i Svenstavik. Ytterligare service bör av samma anledning lokaliseras inom gångavstånd från resecentrum.

Analys

Karaktärsanalys

Svenstavik består idag i grova drag av tre bebyggelsekaraktärer. Det är de tre jordbruksbyarna, Bergsviken, Lillhallen och Galhammar, med bybebyggelse i huvudsak uppe i höga lägen på sluttningen. Det är det tidiga stationssamhället mellan järnvägsstationen och Svenstaåns mynning och det är det moderna industri- och servicesamhället söder om centrum.

Jordbruksbyarna

Jordbruksbyarna karakteriseras av det i Storsjöbygden typiska mönstret med bybebyggelse längs byvägen i höga lägen intill skogskanten med öppna åkrar och ängar nedanför. Bybebyggelse kan vara ganska tät som i Bergsviken eller glesare som i Lillhallen och Galhammar.

SVENSTAVIK-

- **TRE JORDBRUKSBYAR**
- **ETT STATIONSSAMHÄLLE**
- **EN MODERN HANDELS- OCH SERVICEORT**

Stationssamhället

Stationssamhällets bebyggelsestruktur styrdes av landsvägens sträckning från norr, förbi järnvägsstationen och snett ner mot bron över Svenstaån samt landsvägens sträckning på västra sidan ån och sjön. Längs vägen växte en randbebyggelse upp som än idag syns tydligt längs väg 321 och längs Skansvägen med bland annat tingshuset.

Industri- och servicesamhället

Industri- och servicesamhället söder om centrum har en i huvudsak planlagd bebyggelsestruktur med ett relativt rätvinkligt gatunät med de för 1960-talet typiska matargatorna och säckgatorna och begränsade slingor för att hindra genomfartstrafik. Närmast stationssamhället utvidgades centrumfunktioner med hyreshus, butiker och senare sjukhus, vårdhem och söder om detta villabebyggelse. Öster om järnvägen byggdes industrier och en ishall med insprängda äldre och nyare bostadshus. Väster om ån byggdes skolområdet successivt ut och några villa- och flerbostadshusområden lades i samhällets västra kant.

Planeringsprinciper

Utifrån planens syfte att öka Svenstaviks attraktionskraft som en trivsamt plats för boende och besökande har följande planeringsprinciper tillämpats.

Utveckla Svenstaviks särdrag

Om man jämför de kvalitéer för boende och besökare Svenstavik kan erbjuda i en jämförelse med de näraliggande tätorterna i Bergs kommun, Hoverberg, Hackås och Åsarna blir bilden följande.

Hoverberg

Hoverberg är den karaktärsfulla kyrkbyn vid foten av berget på en halvö i Storsjön och ett starkt signum för hela Bergs kommun. Bebyggelsen präglas av jordbruksbebyggelse huvudsakligen i radbyform längs landsvägen med några bostadshus i området närmast kyrkan som ligger centralt i byns nedre del. Här finns en av Storsjöbygdens mest karaktärsstarka miljöer för den som vill bo

Hoverberg sett från söder

på landet. Serviceutbudet är svagt, närheten till Svenstavik har gjort att det mesta av service har flyttat till centralorten.

Hackås

Hackås är också en för Storsjöbygden typisk jordbrukspräglad radby som ligger högt, i huvudsak längs landsvägen, och med öppen mark i västerläge ner mot Storsjön och med en pampig utsikt mot Oviksfjällen. Kyrkan ligger här inte mitt i byn utan i ett avskilt läge nere vid Storsjön. Byn har en mer utspridd karaktär och är en del av ett nästan sammanhängande bebyggelseband upp mot Oviken och Orrviken. Med den magnifika utsikten och ett relativt utbyggt serviceutbud hör Hackås till de mest attraktiva boendemiljöerna runt Storsjön för den som vill bo ute i jordbrukslandskapet med vacker utsikt och närhet till viss service.

Hackås kyrka med utsikt över Storsjön och fjällen i väster

Åsarna

Åsarna har två separata delar. Undanskymt uppe i höjdläge på Storsjöbygdsvis ligger byarna Österåsen och Västeråsen med relativt gles jordbruksbebyggelse. Nere vid järnvägen och E 45 ligger stationssamhället och det moderna servicesamhället som är det förbipasserande ser. Stationssamhället och servicesamhället ligger som en randbebyggelse längs vägen med några tvärgator en bit upp i sluttningen mot väster. Här finns butiker, skola och längs vägen i södra delen av samhället hotell, bensinmack och skidcenter. Åsarnas karaktär ur besökarens synvinkel är huvudsakligen servicesamhälle längs norrländsk riksväg. Här är man inte längre i Storsjöbygden med utblickar och vattenkontakt.

Åsarna kyrkby

Åsarna vid E 45

Svenstaviks särdrag

I denna jämförelse har Svenstavik en intressant kombination av Storsjöbygdens karaktärsdrag med Bergsvikens och Lillhallens tydliga jordbruksbybebyggelse i höjdlägen och servicesamhällets mer stadsmässiga täthet. Den centrumupprustning som genomfördes i början av 1990-talet lyfte Svenstavik från norrländsk serviceort längs landsvägen till en mer småstadsmässig karaktär med en ovanligt småskalig rumslig miljö kring torg och parkering i centrum.

Svenstavik skulle kunna bli den ort där boende kan erbjudas, dels i vackra höjdlägen med utsikt och bykaraktär i Bergsviken och Lillhallen, dels i bekvämt servicenära lägen i en lugn, trygg och lummig miljö med småstadskaraktär. Med sin historia präglad av entreprenörsskap från Svensta gård, via mejeri och sentida industrietableringar kan Svenstavik erbjuda en spännande miljö för entreprenörer i dagens och morgondagens upplevelseekonomi. Historieberättande kring Storsjöodjur och jämtländsk historia, lokalt producerad mat, bekvämt men lokalpräglat boende och en trygg och avstressande stämning kan vara ett vinnande koncept som kan attrahera människor på en europeisk och global marknad.

Vision om morgondagens Svenstavik

Sammanfattningsvis skulle visionen om morgondagens Svenstavik kunna vara:

Svenstavik ska vara det lilla trygga stationssamhället i södra Storsjöbygden med omtänksam handel och service och en levande historia av entreprenörsskap. Här kan man bo i vacker jordbruksbygd eller i tät och bekväm småstadsmiljö. Här finns en stimulerande miljö för att utveckla nya idéer och företag.

Hållbar samhällsutveckling

Långsiktigt hållbart transportsystem

En grundprincip i planförslaget är att med bebyggelselokalisering gynna en kollektivtrafikbaserad transportstruktur för att minska enskilt bilåkande i möjligaste mån. Men då Svenstaviks och hela södra Storsjöbygdens framtida konkurrenskraft som boende- och livsmiljö bygger på dels tätt boende nära service och resecentrum i centralorten och dels boende i jordbruksbyar med möjlighet till lantliv och djurhållning, måste transportsystemet anpassas till dessa två skilda förutsättningar. Det skulle kunna lösas så att transporter från byarna runt Svenstavik sker med bil, buss eller cykel men mellan Svenstavik och Östersund huvudsakligen med tåg.

Planering med barn- och jämställdhetsperspektiv

I arbetet med hållbar stadsutveckling har barn- och jämställdhetsperspektivet lyfts fram, bl.a av Boverket och Vägverket/Trafikverket. Barnperspektivet innebär att i samhällsplaneringen se transportstruktur och bebyggelseplanering utifrån hur olika lösningar påverkar levnadsvillkoren

FRAMTIDSVISIONER: Hur göra Svenstavik attraktivt

- "Varumärke" Svenstavik - en tanke

- Positiv och framtidsinriktad entreprenörsanda - från Jonas Jönsson på Svensta till dagens företagare
- Upplevelserik och vänlig besöksort - Storsjöhistoria, Storsjöodjur, Svenstavikshistoria, Vacker miljö
- Omtänksam handels- och serviceort med närhet, småskalighet och gång- och cykelvänligt
- Lev på landet i vackra södra Storsjöbygden och lita på omsorg och service i Svenstavik

Storsjöodjuret kanske är en vänlig eldsprutande drake som hittat sin fristad i Hoverbergets inre och sprider sin energi i bygden

för barn. Jämställdhetsperspektivet innebär på samma sätt att utformningen av stads- och bebyggelsemiljö utgår från att kvinnor skall vara jämställda med män.

De områden som detta får störst praktisk betydelse inom är hur transportsystemen är utformade så att vuxna och barn, män och kvinnor har likvärdiga förutsättningar för att förflytta sig säkert samt att bebyggelsemiljön upplevs som trygg för såväl män som för kvinnor och barn.

Vad gäller transportsystemet är det en viktig planeringsprincip att det hållbara samhället erbjuder en kollektivtrafik som är tillgänglig för alla och särskilt för kvinnor och barn. Man ska i det framtida Svenstavik kunna transportera sig även om man inte har körkort och bil. Det innebär t.ex. att boende och servicefunktioner i möjligaste mån skall ligga inom gång- eller cykelavstånd från varandra och att kollektivtrafik skall kunna nås inom gång- och cykelavstånd från boendet. Säkra vägar bör finnas för gående och cyklister längs de viktigaste rörelsestråken, särskilt till och från skolor och idrottsanläggningar.

Bebyggelseutformningen bör ske så att främst tätortsmiljöerna upplevs som trygga, särskilt för barn och kvinnor. Gångtunnlar utan uppsikt, oupplysta och ensliga parkområden och gatumiljöer som är obefolkade kvällstid bör undvikas. Den yttre miljön med planteringar, belysning och säkra passager över gator, vägar och järnväg bör ägnas stor omsorg så att den upplevs som trivsamt och trygg för såväl män som kvinnor och barn. Det är i linje med visionen om en trygg småstadsmiljö i Svenstavik.

Nya bebyggelseområden?

Under 1960- och 70-talens utbyggnadsepok i svenska samhällen förlades bostads- och industriområden ofta till jordbruksmark och skogsmark i samhällenas utkanter. Bebyggelsen kom därigenom att breda ut sig med hyreshusområden och villaområden som var utformade på ett standardiserat sätt oavsett ortens tradition och historia.

- Karaktärsidé

Det vänliga, mänskliga, småskaliga och omsorgsfulla samhället - omsorgsfull yttre miljö, vackra hus, vänliga och engagerade människor

En idé om Svenstaviks karaktär

Det behov som idag kan finnas av mark för nya bostäder eller lokaler för nya verksamheter bedöms som begränsat. I redan planlagda områden finns en stor reserv av främst villatomter i Galhammar. För att locka nya inflyttare, kanske från storstadsområden i Sverige och Europa, är kanske inte villaboende av förortskaraktär det starkaste konkurrensmedlet. Morgondagens entreprenörer kanske inte är i behov av stora lokaler utan mer av en stimulerande och kreativ omgivning. Svenstavik kan då erbjuda två typer av boende/verksamhetsmiljö.

1. Lantliv i byarna
2. Småstadsmiljö i Svenstavik.

Istället för nya bebyggelseområden behövs möjligheter för inflyttare att hitta fina lägen för nya hus i jordbruksbyarna. Det ska då vara hus som passar väl in i den äldre bybebyggelsen.

För de som av olika skäl vill bo bekvämt nära handel och service ska det finnas attraktiva lägenheter i centrala lägen och en utemiljö som är av lummig småstadskaraktär.

Tätare och mer stadsmässig bebyggelse i centrala Svenstavik

Översiktsplanen innebär att den centrumupprustning med gångbanor, trädplantering och torg som genomfördes på 1980-talet fullföljs längs hela Centrumvägen så att en trivsamt och småstadsmässig miljö skapas. En utbyggnad av ICA-butiken och parkeringsplatser öster om ICA-butiken bör samordnas med en ny dragning av Tingshusvägen och en ny gata som förbinder Centrumvägen med Mellangatan kan ge en alternativ koppling till hela södra Svenstavik som avlastar Centrumvägen.

En skiss för hur denna förändring kan utformas framtog 2008 i ett inledande arbete på initiativ av Svenstaviks företagarförening och redovisas på nästa sida. Den exakta utformningen får utredas vidare i ett detaljplanearbete.

SVENSTAVIK

SVENSTAVIKS FÖRETAGARFÖRENING, BERGS KOMMUN, JÄMTLANDS LÄN, 16 april 2008

DET LILLA TRYGGA STATIONSSAMHÄLLET I SÖDRA STORSJÖBYGDEN
MED OMTÄNKSAM SERVICE OCH EN SPÄNNANDE HISTORIA AV
ENTREPRENÖRSKAP - ETT SMÅSKALIGT HÅLLBART SAMHÄLLE

SKISSFÖRSLAG TILL EN TÄTARE OCH LUMMIGARE MILJÖ I CENTRALA SVENSTAVIK

Nya industriområden?

I områdesplanen från 1977 finns ett större industriområde utlagt norr om Galhammarsudden. Med tanke på det begränsade behovet av nya industriområden och den belastning av tung trafik genom centrala Svenstavik som en sådan utbyggnad skulle medföra, bör ingen sådan utbyggnad ske.

Även om behovet av nya industriområden bedöms begränsat kan det ändå vara framsynt att reservera lämpliga områden för sådana behov om de skulle uppstå. Lämpliga markområden för större industrietableringar bör ligga i anslutning till E 45, helst också intill järnväg och på relativt plan mark samt inte nära befintlig bebyggelse som kan störas av trafik och verksamhetsbuller.

Inom planområdet saknas områden som uppfyller dessa kriterier, däremot finns förutsättningar för en fortsatt utbyggnad i Skanderåsen. Möjligheter finns också till förtätning inom det etablerade industriområdet mellan järnvägen och E 45 i Svenstavik.

Campingplats, rekreation och besökscentrum i lagunenområdet

Det flacka området norr om centrum och öster om Svenstaviken som tidigare innehållit reningsverk, har en rad kvalitéer med närhet till centrum, närhet till Storsjön och vacker utsikt mot Hoverberg. För bebyggelse bedöms grundförhållandena vara besvärliga till följd av mångåriga utfyllnader och slamdeponier. Däremot finns goda möjligheter att utnyttja området som park och grönområde och som en del av upplevelserna av Storsjön och Storsjöodjuret och annan jämtländsk historia. Vintertid kan en skoterangöring till centrum finnas i området. En skiss för hur området kan utformas redovisas här nedan. Den exakta utformningen får utredas vidare i ett detaljplanearbete.

Området ligger i riskzonen för översvämningar om Storsjöns vattennivå till följd av skyfall överstiger de normala dämningshöjderna. Detta kan innebära att de gamla slamlagunernas deponirester frigörs och påverkar omgivningen. Vilka risker detta innebär behöver undersökas närmare i samband med en detaljplanering för campingplats. Byggnader för service till campingplatsen, besökscentrum, gästhamn med campingstugor bör placeras i den södra delen närmast centrum där översvämningssrisken är lägst.

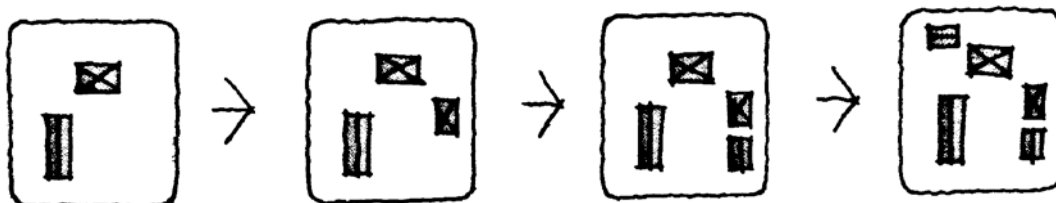
Bebyggelseutformning i jordbruksbyarna

Byggnaders placering

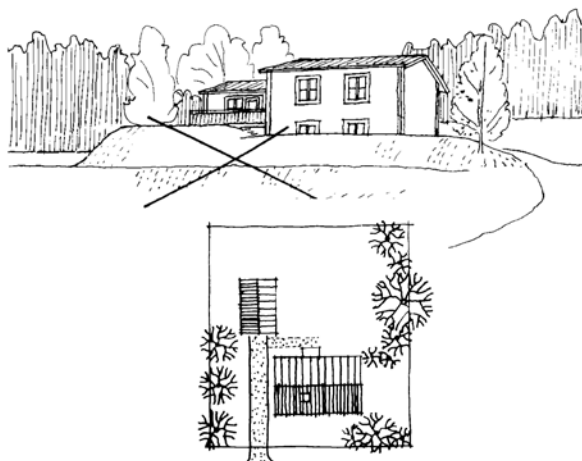
Ny bebyggelse skall därför placeras så att det traditionella bebyggelsemönstret ej förändras och utformas så att det harmonierar med övrig bebyggelse. För att uppnå detta bör följande iakttas:

- Placera i första hand nya hus i anslutning till befintliga gårdar/bebyggelse. Ofta har gårdssamlingarna byggts ut efter en mer eller mindre tydlig "dominoprincip", vilket innebär att tillkommande hus placeras vinkelrätt mot, eller bildar förlängning till befintliga byggnader så att den ursprungliga gårdsformen med ett centralt tun består.

Teoretiskt kan detta exemplifieras enligt nedan.

- Sök lägen som liknar de befintliga tomterna i omgivningen.
- Sök platser där hus stått förut. Dessa är alltid det traditionellt mest lämpliga.
- Undvik ny bebyggelse på öppen exponerad åkermark eller på de områden som på underlagskarta angivits utgöra värdefull ängs- och betesmark.
- Undvik att bygga i blickfång, siktstråk eller andra exponerade landskapspartier.
- Anslut till "märken" i landskapet – skogsdungar, kullar mm som kan förankra det nya huset.
- Undvik byggnadsplatser som kräver nya, omfattande vägdragningar.
- Undvik markschakt och utfyllnader vid nybyggnad inom äldre bebyggelsemiljöer. Låt tomten följa landskapets naturliga höjdvariationer.

- Garage och förråd bör placeras som friliggande byggnader.
- Tillkommande bebyggelse samt om- och tillbyggnader skall utformas enligt nedan angivna riktlinjer för bebyggelsens utformning.

När kommunen behöver ha ytterligare beslutsunderlag än riktlinjerna ovan remitteras ärendet till länsmuseum för yttrande innan beslut fattas. Kommunen har dock att vid varje bygglovprövning väga samtliga intressen mot varandra.

Riktlinjer för bebyggelsens utformning

Den grundläggande riktlinjen är att eftersträva enkla former där volym, karaktärsdrag och proportioner har släkdrag med den äldre bebyggelsen. Detta gäller även valet av material, färg och takvinkel. Med hänsyn till den äldre bebyggelsens utseende i Hackåsbygden är det i allmänhet

lättare att infoga 2- eller 1½planshus i området än enplansvillor. Vid enplansvillor bör vägglivet om möjligt höjas mellan vindsbjälklaget och takfoten. Genom ett väl tilltaget avstånd mellan fönstren och takfoten ansluter huset bättre till den Jämtländska byggnadstraditionen.

- Takvinkeln bör vara mellan 25-35 grader. Välj i första hand rött taktegel eller liknande. Undvik svarta tak. Fasadbeklädnaden bör vara träpanel, stående eller liggande, men hållas ihop i en enhet utan konstlade midjor. En sammanhållen träfasad med stående och liggande hyvlade paneler i kombination med listverk fungerar också som regel alltid bra.
- Undvik timmerfasader, framförallt med svängda former på knutar, svarvade och romantiserande detaljer mm.
- Undvik alpliknande hus med breda gavlar, de har en för bygden främmande proportion och utformning.

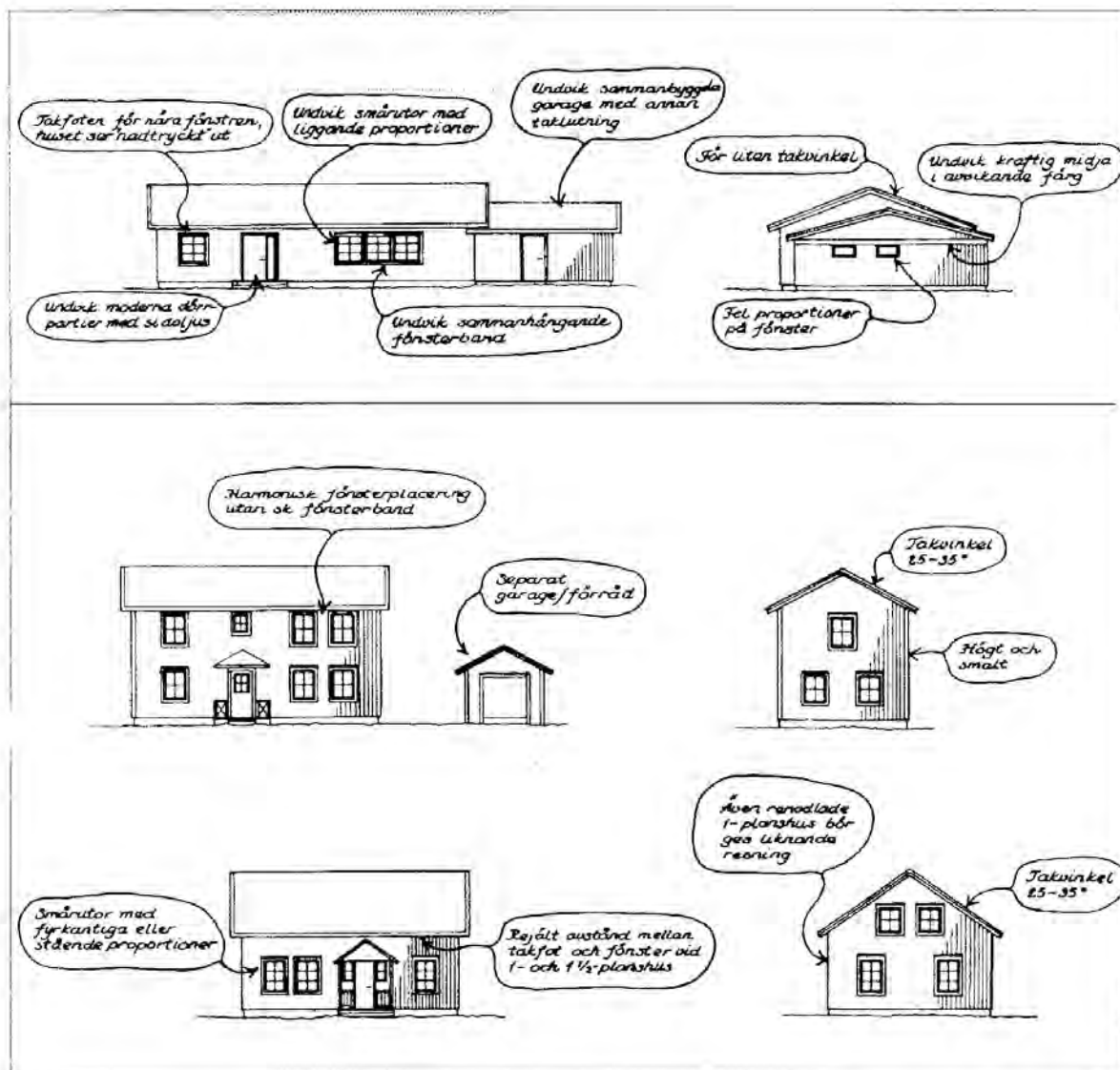
- Undvik långa takutsprång, de ger ”nedtryckta” hus. Detaljer såsom vindskivor, fönsteromfattningar mm bör ej utföras tunga och överdimensionerande.
- Vid hus med spröjsade fönster bör smårutorna ha en kvadratisk eller stående form. Man bör också undvika långa sammanhängande fönsterband. Varje fönster bör i stället bilda en egen enhet i fasaden.

Även om- och tillbyggnader bör utföras i enlighet med ovanstående riktlinjer. Äldre byggnaders utseende och karaktär bör ej förändras. Särskild omsorg kräver om- och tillbyggnad av byggnader som upptagits i läns museets förteckning över kulturhistoriskt värdefulla byggnader.

I skriften ”Gamla Hus”, utgiven av byggnadsnämnderna i Jämtlands län återfinns rekommendationer för om- och tillbyggnader av de vanligaste äldre hustyperna i Jämtlands län.

Anpassning av nya hus till en befintlig, äldre tradition behöver inte innebära avsteg från dagens tekniska och sociala boendekrav. Man behöver hellre inte sträva efter att alltid ge den nya byggnaden ett ”ålderdomligt” utseende. Det är dock ofta lättare att åstadkomma en byggnad som till stor del liknar en äldre byggnad, än att förena ny arkitektur med äldre karaktärsdrag. Det senare fordrar som regel en kvalificerad arkitektinsats.

I teckningen nedan har flera av riktlinjerna ovan illustrerats. På nästkommande sidor återfinns foton på nybyggda hus i Storsjöbygden som stämmer relativt väl överens med riktlinjerna ovan.

1 1/2 våningshus med förhöjt väggband →

1 3/4 våningsshus

Sluttningshus med smal gavel och panel som följer marknivån

1 ¾ våningsshus med T-formad plan

Även modernare hus med anpassad grundform kan uppfylla utformningskraven

Flerfamiljshus i två våningar

Utbyggnad av externa handelsområden

Den nyligen genomförda utbyggnaden av ett externt handelsområde, Dollarstore, i anslutning till vägskalet mellan E 45 och väg 321, kan ses som en vidareutveckling av OK-mackens gamla etablering i ett utmärkt skylt- och trafikläge. Samtidigt innebär handelsetableringar i externa lägen en konkurrens med handeln i centrala Svenstavik. En mångfasetterad service med ett koncentrerat utbud av handel inom gångavstånd från bostäder i centrala Svenstavik är en viktig komponent i att göra Svenstavik attraktivt som bostadsort. Extern lokalisering av sådan handel som kan inrymmas i centrala Svenstavik kan därmed motverka visionen om ett bekvämt och attraktivt boende nära servicen i centrum. Därför bör endast handel som ej medför utlokalisering av viktig närservice byggas ut i externa lägen. Några ytterligare nya handelsområden utanför centrum bör ej tillskapas.

Trafik och transporter

Småstadsmässig infart till Centrumvägen

Trafiken längs E 45 passerar utan större konflikter Svenstavik. Infart till tätorten kan ske dels i söder vid OK dels vid Centrumvägen i direkt anslutning till Svenstaviks centrum. För att dels förbättra säkerheten för korsande trafik från Bergsviken till centrum, dels visa på möjligheten att stanna till för besök och inköp i Svenstavik skulle en sänkning av hastigheten och en tydligt tätortsmiljö även längs E 45, förslagsvis genom en cirkulationsplats, vara en lämplig åtgärd.

Tung trafik genom centrum

Dagens vägsystem innebär också att trafik norrifrån på väg 321 som har mål längs E 45 norr om Svenstavik passerar på Centrumvägen rakt genom samhället. Tung trafik genom en tät och småskalig centrummiljö är en klar olägenhet även om antalet fordon är begränsat.

Möjligheten att hitta andra väglösningar bedöms som starkt begränsat. Att dra en ny väg över vattnet norr om samhället skulle vara en dyr lösning som skulle få problem med att komma upp på E 45:s nivå. Den skulle dessutom bli ett fullt inslag i den vattenkontakt med Storsjön som är en av samhällets stora kvalitéer. En reglering med förbud mot tung trafik genom centrum skulle tvinga trafiken till en betydande omväg över OK, en reglering som skulle vara svår att få gehör för och svår att få att fungera. En sträckning mellan Centrumvägen och OK skulle innebära att man skär igenom det sammanhängande bostadsområde som finns söder om centrum och kräver sannolikt en planskild korsning med järnvägen. Det skulle innebära stora störningar för bostadsbebyggelsen och brutala ingrepp i boendemiljön.

Slutsatsen blir att Centrumvägen bör förbli genomfartsgata, även för den tyngre trafiken. Hastighetsdämpande åtgärder kan vara en lösning för att begränsa olägenheterna.

Planskild korsning med Inlandsbanan?

Trafikverket har i sitt samrådsyttrande väckt diskussion kring behovet av en planskild korsning mellan Centrumvägen och Inlandsbanan. De topografiska förutsättningarna att ordna en tunnel 5-6 meter under Inlandsbanan eller en bro 7-8 meter över är inte gynnsamma. En planskild korsning genom en vägport skulle innebära en stor ombyggnad av centrala Svenstavik med en ny anslutning till E 45 sannolikt i form av en ny serpentinväg för att klara lutningarna. Miljön skulle därmed förändras i riktning bort från den gemytliga småstadsmiljö som är planens målbild. Med tanke på den begränsade tågtrafik som bedöms bli fallet, även med ett hållbart transportsystem baserat på större andel tågtrafik, är en fortsatt plankorsning med järnvägen tillräckligt ur såväl kapacitets- som säkerhetssynvinkel.

Gång- och cykeltrafik

Idag finns gångbanor i huvudsak på båda sidor Centrumgatan mellan väg 321 och E 45. Dessutom finns separat gång- och cykelväg från skolan norrut till Galhammarsudden. Denna väg ligger delvis ett stycke väster om väg 321. Den nu genomförda handelsetableringen vid korsningen mellan 321 och E 45 innebär en ökad gång- och cykeltrafik på väg 321. För att skapa en säkrare miljö för gång- och cykeltrafikanter föreslås en separat gång- och cykelväg längs väg 321 på hela sträckan från Dollarstore och OK upp till Galhammarsudden med tanken att den på sikt skall gå ända till Hoverberg.

Skotertrafik

De skoterleder som finns idag innebär för den som skall ta sig från Galhammar till Lillhallen och OK en betydande omväg i en sväng västerut. För att undvika skotertrafik längs Svenstaån genom centrala Svenstavik föreslås en ny skoterled i västra delen av samhället. Ledens sträckning i detalj måste samrådaskas med berörda markägare och grannar.

Rastplats

Längs E 45 finns idag inga iordningställda rastplatser mellan Rätansbyn och Brunflo. En rastplats vid infarten till Storsjöbygden skulle vara bra för att ge möjlighet för resenärer att rasta och ta till sig information om Storsjöbygden. De möjliga lägen för en sådan plats som studerats översiktligt är på höjden söder om Dollarstore, där viss utsikt finns över Hoverberget och Storsjön och där information kan ges till resenärer som väljer såväl väg 321 som E45. Ett annat läge är alldeles intill centrala Svenstavik, där en rastplats i sluttningen i Bergsvikens by kan ge både fin utsikt över Svenstavik, Hoverberget och Storsjön. I översiktsplanen har detta sistnämnda läge tagits med som lämpligt då det bättre kan ge möjlighet att locka besökare till Svenstavik. Rastplatsens utformning måste studeras i detalj i samarbete med Trafikverket.

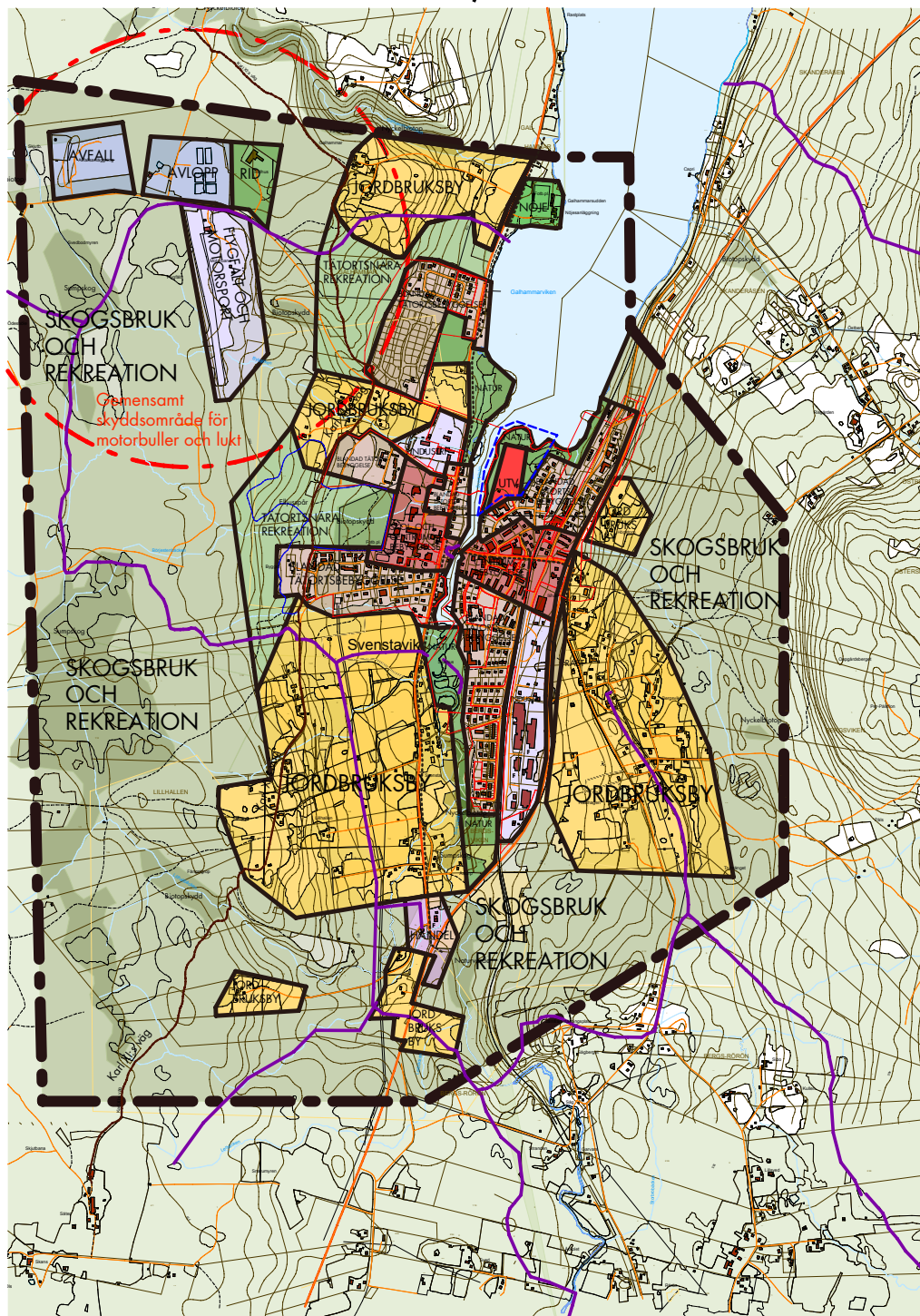
FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR SVENSTAVIK

BERGS KOMMUN, JÄMTLANDS LÄN ANTAGANDEHANDLING 2012-02-07

PLANKARTA

Markanvändning och rekommendationer för detalplanering och byggande. Se även planbeskrivningen.

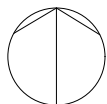

	Plangräns
	CENTRUM-BEbyggelse Tätare bebyggelse i 2-3 våningar för bostäder, service och handel. Detalplanekrav.
	SKOL OCH CENTRUM-BEbyggelse Tätare bebyggelse i 2-3 våningar för skolor, bostäder, service och handel. Detalplanekrav.
	BLANDAD TÄTORTS-BEbyggelse Blandad tätare och gleare bebyggelse i 1-3 våningar för huvudsakligen bostäder och service. Detalplanekrav.
	UTV Utvecklingsområde för turismarknadsupplevelseverksamheter. Detalplanekrav.
	JORDBRUKSBY Jordbruksbebyggelse. Kompletteringar möjliga utan detalplan i enlighet med bebyggelsens karaktär.
	INDUSTRI Industri- och handelsbebyggelse, lager, förädlad och upplag. Detalplanekrav.
	HANDEL Handel och vägnätsnär service. Detalplanekrav.
	FLYGFÄLT OCH MOTORSPORT Flygfält och motorsportanläggningar med tillhörande bebyggelse.
	AVLOPP AVFALL Avloppsreningsverk och avfallsanläggning.
	RAST Rastplats intill väg E 45
	NATUR Naturområde för rekreation.
	NÖJE Nöjesanläggning, sport, camping, bad
	RID Ridsportanläggning
	TÄTORTSNÄRA REKREATION Tätortsnära naturområde för rekreation.
	SKOGSBRUK OCH REKREATION Skogsmark för skogsbruk och rekreation. Naturvårdsområden markerade med extra grön färg, se planbeskrivningen.
	Befintlig väg/gata
	Ny väg/gata
	Gång- och cykelväg
	Skoterled, befintlig
	Karl XI:s väg
	Detalplanlagda områden. Se respektive plan.
	Skyddsområde för motorbana, avlopp- och avfallsanläggning. Se planbeskrivningen.
	Område för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LUS)

Inom hela planområdet skall bebyggelse utföras marknadsäkert såvida undersökningar inte visar på hög risk. Se planbeskrivningen.

SKALA 1:10 000 | A1, 1:20 000 | A3

0 500 1000 m

GILLARK
ARKITEKT SÄR/MSA HANS GILLGREN

Markanvändning och rekommendationer för detaljplanering och byggande

Bärande idé

Planens bärande idé är att vidareutveckla varje delområde i linje med dess karaktär för att stärka hela områdets kvalitet som karaktärsstark boendemiljö och besöksmål. Möjligheter att förtäta bebyggelsen i jordbruksbyarna skall kunna utnyttjas med byggnader av rätt karaktär. Stations- och servicesamhället ska kunna förtätas och ges mer småstadskaraktär. I den bärande idén ligger också att värna natur- och kulturvärdena samt tillgängligheten till Storsjön.

Bebyggelseområden

Dessa rekommendationer gäller för respektive område på plankartan.

Tätare bebyggelse i 2-3 våningar för bostäder, service och handel. Detaljplanekrav.

Centrumbebyggelse

Tätare bebyggelse i 2-3 våningar för bostäder, service och handel. Bebyggelsen skall ha en småskalig utformning som utgår från den äldre bebyggelsens karaktär med butiker och service i gatuplanet och bostäder på övervåningarna. Utemiljön skall ha en omsorgsfull utformning med träd och planteringar av småstadskaraktär i linje med den upprustade delen av centrum.

En vidareutveckling av centrum skall i huvudsak följa skissen på sid 27. Förändringar av utemiljön och ny bebyggelse skall föregås av detaljplan.

Tätare bebyggelse i 2-3 våningar för skolor, bostäder, service och handel. Detaljplanekrav.

Skol- och centrumbebyggelse

Tätare bebyggelse i 2-3 våningar för skolor, bostäder, service och handel. En vidareutveckling av centrum skall i huvudsak följa skissen på sid 31. Förändringar av utemiljön och ny bebyggelse skall följa områdets bebyggelsekaraktär och föregås av detaljplan.

Blandad tätare och glesare bebyggelse i 1-3 våningar för huvudsakligen bostäder och service. Detaljplanekrav.

Blandad tätortsbebyggelse

Blandad tätare och glesare bebyggelse i 1-3 våningar för huvudsakligen bostäder. Förändringar av utemiljön och ny bebyggelse skall följa områdets bebyggelsekaraktär och föregås av detaljplan.

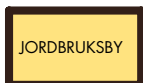

Utvecklingsområde för turismanknutna upplevelseverksamheter. Detaljplanekrav.

Utvecklingsområde för turismanknutna upplevelser

Innehållet kan vara besökscentrum för Storsjöödjursspaning, campingplats och centrumnära husvagnsparkering samt båtbygga med service och turistiskt boende. Områdets innehåll och disposition bör utredas närmare med utgångspunkt i skissen på sid 33. Bebyggelse bör koncentreras till de högre partierna i södra delen. Bebyggelse och anläggningar skall föregås av detaljplan. Området är utsatt för översvämningrisk om Storsjöns nivå höjs till följd av skyfall och nordliga vindar. Översvämning kan också medföra en risk att de gamla slamlagunernas sediment kan frigöras. Risk finns också att deponigaser kan frigöras. Lämpligt skydd mot dessa risker skall utredas i samband med detaljplaneringen.

Jordbruksbebyggelse. Kompletteringar möjliga utan detaljplan i enlighet med bebyggelsens karaktär.

Jordbruksby

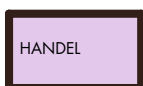
Jordbruk och jordbruksbebyggelse. Kompletteringar av bebyggelsen ska kunna ske utan detaljplan under förutsättning att nya byggnader placeras och utformas i enlighet med jordbruksbyns karaktär. För bebyggelsens utformning skall de principer som redovisas på sid 33-37 i denna planbeskrivning gälla som rekommendation. (lika fördjupad Översiktsplan för Hackåsbygden)

Industri- och hantverksbebyggelse, lager, förråd och upplag. Detaljplanekrav.

Industri

Industri- och hantverksbebyggelse, lager, förråd och upplag. Ny bebyggelse skall föregås av detaljplan.

Handel och väganknuten service. Detaljplanekrav.

Handel

Handel och väganknuten service. Ny bebyggelse skall föregås av detaljplan.

Flygfält och motorsportanläggningar med tillhörande bebyggelse.

Flygfält och motorsport

Flygfält och motorsportanläggningar med tillhörande bebyggelse.

Avloppsreningsverk och avfallsanläggning.

Avlopp och avfall

Avloppsreningsverk och avfallsanläggning.

Rastplats intill väg E 45

Rast

Rastplats med tillhörande byggnader längs väg E 45.

Grönområden

Naturområde för rekreation.

Natur

Naturområde avsett för rekreation. Naturområde som ligger inom tätorten och har stor betydelse för rekreation. Skogsbruk skall ske med mycket stor hänsyn till rekreationsintressena.

Nöjesanläggning, sport, camping, bad

Nöje

Nöjesanläggning, sport, camping och bad.

Ridsportanläggning

Rid

Ridsportanläggning

Tätortsnära naturområde för rekreation.

Tätortsnära rekreation

Tätortsnära naturområde för rekreation. Skogsbruk skall ske med särskilt hänsynstagande till rekreationsintressena. Kalavverkning bör undvikas.

Skogsmark för skogsbruk och rekreation. Naturvårdsområden markerade med extra grön färg, se planbeskrivningen

Skogsbruk och rekreation

Skogsmark för skogsbruk och rekreation. Skogsbrukets intressen skall vara prioriterade.

Trafik

Befintlig väg/gata

Ny väg/gata

Gång- och cykelväg

Befintlig väg/gata

Nuvarande väg-/gatusystem. Bredare linje avser huvudvägar, tunnare avser mindre vägar/gator.

Ny väg/gata

Föreslagen ny väg- eller gatusträckning. Sträckningen är översiktlig och får utredas mer i detalj i ett senare skede.

Gång- och cykelväg

Huvudnät för gång- och cykelvägar.

Skoterled, befintlig

Skoterled

Skoterleder inom samhället, befintliga.

Skyddsområde för motorbana, avlopp- och avfallsanläggning. Se planbeskrivningen.

Skyddsområde

Gemensamt skyddsområde för motorsportanläggning, flygfält, avlopps- och avfallsanläggning. Bebyggelse kan störas av buller och lukt. Ny bebyggelse bör prövas särskilt med hänsyn till störningsriskerna.

Område för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Strandskydd och Landsbygdsutveckling i strandnära områden (LIS)

Inom planområdet gäller strandskydd inom 100 meter från strandlinjen vid Storsjön, längs Svenstaån och ett antal bäckar inom planområdet. Undantaget är mark inom detaljplanelagt

område där strandskyddet upphävts. Enligt de nya strandskyddsregler som trätt i kraft 1 juli 2009 och i delar träder i kraft 1 februari 2010, kan strandområden som är viktiga för landsbygdsutveckling, s.k. LIS-områden (Landsbygdsutveckling i strandnära områden) pekas ut i översiktsplanen. Det innebär att dispens från eller upphävande av strandskyddet möjliggörs där nyttan för landsbygdens utveckling överstiger det rörliga friluftslivets och växt- och djurlivets intresse att bevara stranden.

LIS-område Lagunen

I Svenstaviks översiktsplan har ett sådant område pekats ut för besökscenter, båtbygga och campingplats i lagunenområdet norr om centrum.

Strandområdet är låglänt och slybevuxet och ligger vid Svenstaåns mynning inom det riskområde för översvämningar vid höga vattennivåer i Storsjön som redovisas på sid 37. Stranden nyttjas idag för visst friluftsliv, särskilt stranden närmast centrum och åmynningen. Någon särskild inventering av växt- och djurlivet i strandzonen har ej genomförts.

Sett i ett större perspektiv är strandområdena längs Storsjöns sydligaste del låglänta och skogbevuxna, i huvudsak obebyggda och utan hinder för såväl rörligt friluftsliv som växt- och djurliv. Den flacka slyskogbevuxna strand som lagunenområdet har finns rikligt representerad längs Storsjöns västra strand.

Storsjöns strandområden norr om Svenstavik är i stor utsträckning obebyggda och mer eller mindre tillgängliga för rörligt friluftsliv. Kartan till vänster visar en del bebyggelse nära stranden i främst Hoverberg. Närområdet norr om Lagunen, högra kartan, är i huvudsak obebyggt i strandzonen, de gröna områdena. Några områden med tomter som ligger vid stranden finns intill Svenstaåns utlopp och i Galhammar, de röda. Galhammarudden är visserligen bebyggd men i hög grad tillgänglig. LIS-området, markerat med blått, innebär en positiv förändring av strandzonens tillgänglighet för rörligt friluftsliv och ingen större förändring av djurlivets möjligheter.

Lagunenområdet föreslås bli ett område för camping, sport- och friluftaktiviteter med mycket begränsad bebyggelse och då främst i den sydligaste delen. Området görs därigenom mer tillgängligt för det rörliga friluftslivet än i dagsläget och växt- och djurliv i strandzonen bedöms ej påverkas negativt. Den föreslagna markanvändningen i lagunenområdet (sport och camping) berörs i liten grad av en översvämning. De byggnader som föreslås ligger i de högsta partierna. Några viktiga samhällsfunktioner hotas inte.

Översiktsplanens konsekvenser

Den kommunala översiktsplaneringen är ett viktigt redskap i arbetet med att tillskapa en långsiktig utveckling. För att avgöra om den översiktliga planeringen medverkar till att detta uppnås skall enligt miljöbalken en miljöbedömning alltid göras. Inom ramen för miljöbedömningar som rör översiktsplaner skall kommunen upprätta en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) där den betydande miljöpåverkan som planen kan antas medföra identifieras, beskrivs och bedöms. Enligt plan- och bygglagen skall översiktsplanens konsekvenser när det gäller inverkan på miljön, betydelsen för hälsa och säkerhet, hushållning med naturresurser samt sociala- och samhällsekonomiska aspekter tydligt framgå. Konsekvenser som inte bedöms medföra betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken beskrivs under övriga konsekvenser.

Miljökonsekvenser

Förenlighet med kap 3, 4 och 5 miljöbalken

Riksintresse för kulturmiljön

De norra delarna av planområdet berörs av riksintresset för kulturmiljön, det gäller JORDBRUKSBY-området i Galhammar. Rekommendationerna för hur eventuellt tillkommande bebyggelse skall placeras och utformas inom detta område syftar till att bibehålla de för Storsjöbygden karakteristiska kulturmiljökvaitéerna. Planen innebär därför inga skador på detta riksintresse.

Sammanfattningsvis inga skador på riksintressena

Den föreslagna markanvändningen bedöms sammantaget inte skada några riksintressen. Riksintressena bör därför anses tillgodosedda.

Miljöbedömning

I förordningen för miljökonsekvensbeskrivningar, som gäller från 1 juli 2005, anges att en miljöbedömning skall göras om planen anger förutsättningar för kommande tillstånd för sådana verksamheter eller åtgärder som anges i bilaga 1 eller 3 till förordningen och är en översiktsplan. Detta innebär att alla översiktsplaner antas medföra betydande miljöpåverkan och att planerna därför skall miljöbedömas. Begreppet miljöbedömning är processen och miljökonsekvensbeskrivningen är dokumentet som ingår i miljöbedömningen.

Allmänt

Den Fördjupade Översiktsplanen för Svenstavik innebär inga nyetableringar av större bostads- eller industriområden eller andra verksamheter som kan anses innebära betydande miljöpåverkan. Planen visar möjligheter till centrumupprustning med förtätning av bostäder inom etablerade bebyggelseområden samt utbyggnader av attraktioner för besöksnäringen. Inga av dessa åtgärder i planen kan anses innebära betydande miljöpåverkan.

Någon mer detaljerad konsekvensbeskrivning för varje intresse med analys av olika alternativ inkl nollalternativ, har därför ej bedömts nödvändig.

Behov av miljökonsekvensbeskrivning för detaljplaner

Planens innehåll innebär att smärre detaljplaneändringar kan behöva genomföras, i huvudsak inom tidigare planlagda områden, t.ex i centrum och lagunen. Inga av dessa detaljplaneändringar bedöms innebära betydande miljöpåverkan. Därför bedöms det inte finnas behov av särskilda miljökonsekvensbeskrivningar, MKB, för detaljplanerna.

Beaktande av miljökvalitetsmål

Av de 16 nationella miljökvalitetsmålen berörs planen av i första hand 8 av dessa mål:

Begränsande klimatpåverkan

Planen innebär ingen sådan förändring av markanvändningen som bidrar till utsläppen av koldioxid.

Frisk luft, bara naturlig förurning

Planen innebär ingen sådan förändring av markanvändningen som påverkar luftkvalitet och medför ökad förurning

Levande sjöar och vattendrag

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheten att uppnå detta mål.

Myllrande våtmarker

De våtmarker som finns inom planområdet påverkas ej av den föreslagna markanvändningen.

Grundvatten av god kvalitet

Befintliga vattentäkter inom området är skyddade. Den föreslagna markanvändningen bedöms inte ge upphov till förändringar av grundvattennivåer som påverkar framtida vattenförsörjningar, markstabilitet eller växt- och djurliv.

Levande skogar

Planförslaget bedöms inte påverka möjligheten att uppnå detta mål.

God bebyggd miljö

Planen syftar till en förbättrad centrummiljö och ökad attraktivitet för boende och besökare och bidrar därmed till detta miljökvalitetsmål

Ett rikt växt- och djurliv

Sammansättningen av växt- och djurlivet är inte närmare känt inom planområdet förutom det som redovisats i genomförda inventeringar rörande riksintressen, våtmarker och nyckelbiotopsinventeringar i ”Skogens Pärlor”. Planens föreslagna markanvändning bedöms inte motverka målet ett rikt växt- och djurliv.

Övriga konsekvenser

Enligt plan- och bygglagen skall även planförslagets konsekvenser av sociala- och samhällsekonomisk karaktär redovisas.

Sociala aspekter

Förbättras/försämras de sociala kvalitéerna för boende i området? Påverkas folkhälsan och barns situation?

Planförslaget: En förbättring av Svenstaviks attraktivitet som bostadsort och besöksmål skapar utökad sysselsättning som innebär fler permanentboende i området, vilket förbättrar underlaget för barnomsorg och skola, handel och service.

Sett i ett barnperspektiv medför planförslaget sannolikt förutsättningar för en bibehållen eller bättre kvalitet på barnomsorg och skola. En utökad trafik genom en utbyggd besöksnäring medför

större risk för olyckor, vilket ökar kravet på förbättrad trafikmiljö längs genomfarten i Svenstavik, vilket också ingår i planen.

Bedömning: Viss positiv påverkan vad gäller sociala aspekter.

Nollalternativ: Skapar inte förutsättningar för några förändringar beträffande sociala värden. Kan i stället innebära allmän stagnation som negativ påverkar livskvalitén för fastboende.

Bedömning: Viss negativ påverkan vad gäller sociala aspekter.

Samhällsekonomiska aspekter

Förbättrade/försämrade förutsättningar för företagarna och ekonomisk utveckling i området?

Förbättrade/försämrade förutsättningar för sysselsättningen ?

Planförslaget: Planförslaget lägger grunden för en utveckling av besöksnäringen med koppling till Storsjön och Storsjöödjuret och syftar till att höja attraktiviteten som bostadsort. Detta skapar förutsättningar för förbättrat underlag för befintliga företag, uppstart av nya företag samt är positivt för entreprenörskap och företagande. En förstärkning av Svenstaviks attraktivitet förväntas också ge positiva effekter för kringliggande bygder.

Bedömning: Positiv påverkan på samhällsekonomin.

Nollalternativ: Inga förändringar i Svenstavik innebär sämre förutsättningar för utökad företagsamhet samt en successiv stagnation i området, vilket på sikt försämrar områdets attraktivitet.

Bedömning: Negativ påverkan på samhällsekonomin.

Jämställdhet

Kommunens planeringsarbete bedrivs med ett tydligt underifrånperspektiv och med aktiv medverkan av lokala partsammansatta arbetsgrupper, vilket öppnar för både kvinnors och mäns medverkan i planprocessen. Kommunen konstaterar samtidigt att det är svårt att på översiktsplanenivå konkretisera jämställdhetsaspekterna. Den översiktliga planeringen är relativt könsneutral och berör endast till viss del frågor där jämställdhetsaspekten kan konkretiseras.

Miljökvalitetsnorm utomhusluft

Översiktsplanen kommer inte att medföra sådan ökad trafik eller andra utsläpp i Svenstavik, så att miljökvalitetsnormen för utomhusluft enligt kap 5 MB kommer att överstigas.

Sammanfattning

Sammanvägt bedöms planförslaget innebära mycket små förändringar av mark- och vattenanvändningen och i huvudsak beröra redan bebyggda områden. Planen skapar förutsättningar för en långsiktigt hållbar utveckling i området utan någon betydande miljöpåverkan.

Fortsatt planering

Fördjupade Översiktsplanen

Förslaget till Fördjupad Översiktsplan för Svenstavik har ställs ut under hösten 2011. Efter utställningen har inkomna synpunkter sammanställs i ett utlåtande. Översiktsplanen beräknas kunna antas av kommunfullmäktige under vårvintern 2012.

Den Fördjupade Översiktsplanen skall därefter fungera som vägledning och program för de detaljplaner som skall upprättas för de olika delarna av området.

Detaljplaner

Efter översiktsplanens antagande kan detaljplaner behöva ändras för de olika förändringsförslagens genomförande

Mellankommunal samordning

Denna översiktsplan fordrar ingen samordning med andra kommuner.

FÖRDJUPAD ÖVERSIKTSPLAN FÖR SVENSTAVIK

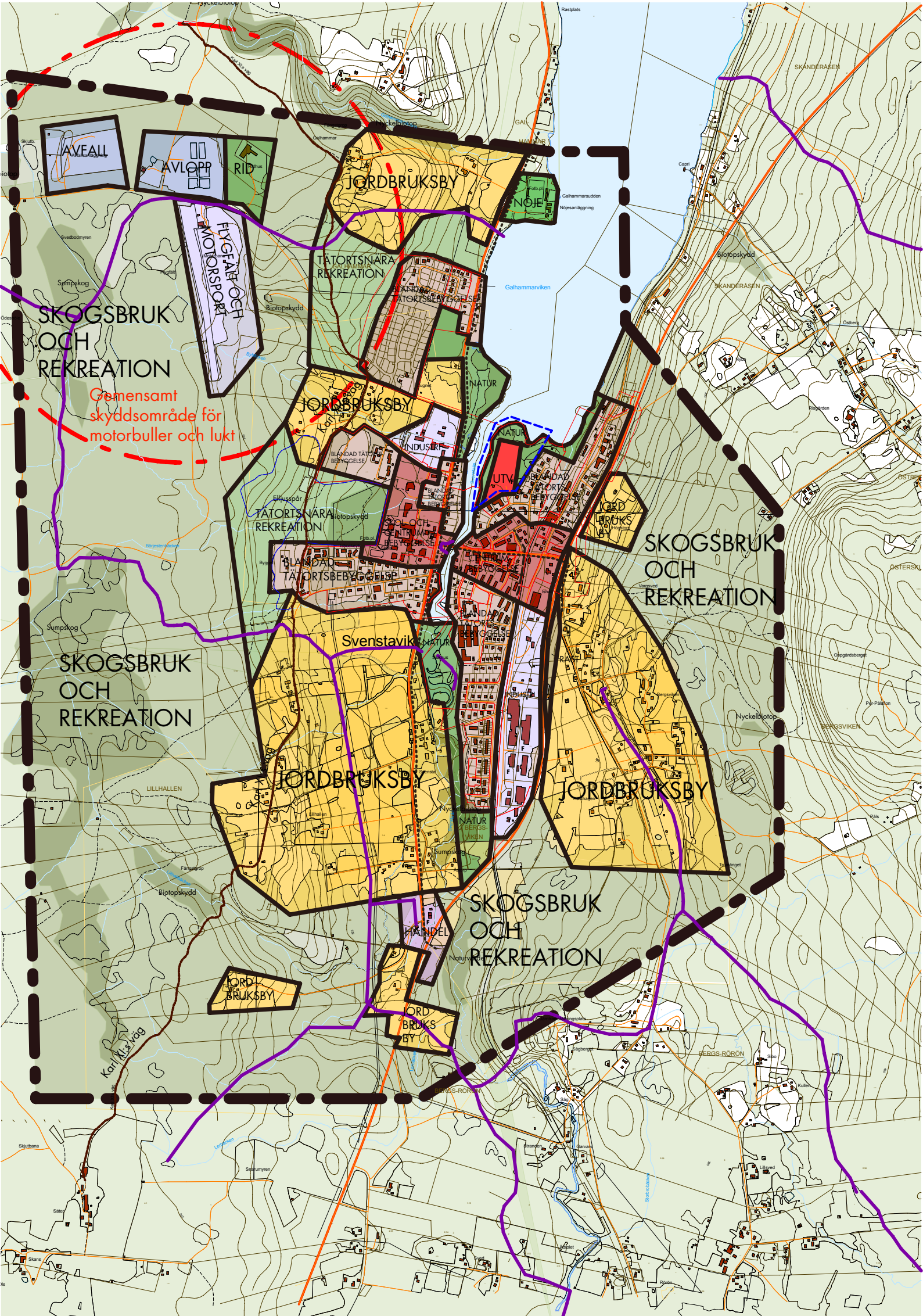

BERGS KOMMUN, JÄMTLANDS LÄN

ANTAGANDEHANDLING
2012-02-07

PLANKARTA

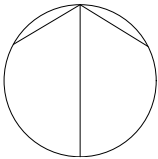
Markanvändning och rekommendationer för detaljplanering och byggande. Se även planbeskrivningen.

	Plangräs
	CENTRUM-BEYGGELSE Tätare bebyggelse i 2-3 våningar för bostäder, service och handel. Detaljplanekrav.
	SKOL- OCH CENTRUM-BEYGGELSE Tätare bebyggelse i 2-3 våningar för skolor, bostäder, service och handel. detaljplanekrav.
	BLANDAD TÄRTS-BEYGGELSE Blandad tätare och glesare bebyggelse i 1-3 våningar för huvudsakligen bostäder och service. Detaljplanekrav.
	UTV Uvecklingsområde för turismknutna upplevelseverksamheter. Detaljplanekrav.
	JORDBRUKSBY Jordbruksbebyggelse. Kompletteringar möjliga utan detaljplan i enlighet med bebyggelsens karaktär.
	INDUSTRI Industri- och hantverksbebyggelse, lager, förråd och upplag. Detaljplanekrav.
	HANDEL Handel och vägnoden service. Detaljplanekrav.
	FLYGFÄLT OCH MOTORSPORT Flygfält och motorsportanläggningar med tillhörande bebyggelse.
	AVLOPP AVFALL Avloppsreningsverk och avfallsanläggning.
	RAST Rastplats intill väg E 45
	NATUR Naturområde för rekreation.
	NÖJE Nöjesanläggning, sport, camping, bad
	RID Ridsportanläggning
	TÄRTS-NÄRA REKREATION Tätortsnära naturområde för rekreation.
	SKOGSBRUK OCH REKREATION Skogsmark för skogsbruk och rekreation. Naturvårdsområden markerade med extra grön färg, se planbeskrivningen
	Befintlig väg/gata
	Ny väg/gata
	Gång- och cykelväg
	Skoterled, befintlig
	Karl XI:s väg
	Detaljplanlagda områden. Se respektive plan.
	Skyddsområde för motorbana, avlopp- och avfallsanläggning. Se planbeskrivningen.
	Område för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS)

Inom hela planområdet skall bebyggelse utföras markradsäkert såvida undersökningar inte visar på låg risk. Se planbeskrivningen.

SKALA 1:10 000 | A1, 1:20 000 | A3
0 500 1000 m

GILLARK
ARKITEKT SÄR/MSA HANS GILLGREN

Utlåtande efter utställning

2012-02-07

Utställningens genomförande

Planförslagets utställningshandling, daterad 2011-09-27, har varit utställd under tiden 2011-10-24-2012-01-09. Vid utställningstidens slut hade följande yttranden inkommit.

Myndigheter och kommunala förvaltningar

1. Länsstyrelsen

Konstaterar att planförslaget ger en tydlig och begriplig bild av kommunens intentioner vad gäller mark- och vattenanvändning. Positivt att utgå från ortens historiska framväxt och att bygga vidare på de olika delområdenas karaktär.

Länsstyrelsen konstaterar att de områden man har att bevaka redovisas på följande sätt:

Riksintressen är tydligt redovisade och de tillgodoses på ett tillfredsställande sätt.

Miljö kvalitetsnormer kommer inte att överskridas.

Strandskydd och LIS-område är tillfredsställande redovisat.

Mellankommunala frågor: Länsstyrelsen delar kommunens bedömning att inga sådana är relevanta i planen.

Hälsa och säkerhet är tillfredsställande redovisat och buller, förorenade områden kan studeras närmare i kommande detaljplanering.

Jämställdhetsfrågorna kan konkretiseras i översiktsplaneringen.

Kommentarer och förslag till förändringar

Synpunkterna bör inte föranleda några ändringar av planen.

2. Trafikverket

Påpekar att Banverket och Vägverket som omnämns i texten, lagts samman till Trafikverket i april 2010. I övrigt inga erinringar.

Kommentarer och förslag till förändringar

De textkorrigeringar Trafikverket efterlyser bör genomföras.

3. Lantmäterimyndigheten

Har inga synpunkter.

4. Polismyndigheten

Har ingen erinran.

5. Jämtlands läns landsting

Har inga synpunkter.

6. Jamtli

Anser att Svenstaviks karaktärsdrag och historiska utveckling är väl beskriven. Vid prövning av ny bebyggelse i Bergsviken och Lillhallen bör Jamtli tillfrågas så att miljön med flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader inte förvanskas.

Kommentarer och förslag till förändringar

Synpunkterna noteras i den kommande bygglovhanteringen.

7. Jämtkraft

Har inga erinringar

8. Bergsmoderaterna

Anser att planen är ett gediget arbete med förankring i bygden, men man saknar fortfarande större visioner för utvecklingen av det framtida Svenstavik och mer strategiska ställningstaganden vad gäller attraktivt boende, industri- och företagsetableringar.

Kommentarer och förslag till förändringar

I planen förs en diskussion om hur Svenstaviks attraktivitet kan stärkas och om behovet av nya industri- och handelsområden samt bostadsområden. Synpunkterna bör inte föranleda några förändringar av planen

Sammanfattning

Utställningsyttrandena rör huvudsakligen redaktionella kompletteringar.

Förslag till förändringar av den fördjupade översiktsplanen

Yttrande under utställningen ger endast anledning till smärre redaktionella förändringar som bör genomföras innan planen antas.

Sundsvall 2012-02-07

Hans Gillgren

Arkitekt SAR/MSA